

Toni Puukka
Menna Tulisalo

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2020

MATERIAALIA MIESTYÖN KEHITTÄMISEEN ÄÄNEKOSKEN SEURAKUNNAN DIAKONIA- TYÖSSÄ

”Se on just se kynnyks, pitäs saada kaikki tommonen madallettua”

TIIVISTELMÄ

Toni Puukka & Menna Tulisalo

Materiaalia miestyön kehittämiseen Äänekosken seurakunnan diakoniatyössä
”Se on just se kynnyks, pitäs saada kaikki tommonen madallettua”

60 sivua ja 3 liitettä

Syksy, 2020

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Äänekosken seurakunnan diakoniatyön kanssa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää teemahaastattelun keinoin, kuinka diakoniatyössä tavoitettaisiin jatkossa paremmin työikäiset, seurakunnasta tällä hetkellä vain taloudellista tukea hakevat miehet. Tutkimukseen osallistuneet miehet asuivat Äänekosken seurakunnan alueella ja käyttivät diakoniatyön palveluita taloudellisen avun hakemiseen. Teemahaastattelut toteutettiin syksyllä 2020. Haastateltavina tutkimuksessa oli neljä miestä. Kaikki haastattelumateriaali litte- roitiin sanatarkasti ja analyysimenetelmänä käytettiin yksinkertaistamista sekä teemoittelua. Tutkimuksen tavoitteena on saada miesten ääni kuuluviin, kun Ää- nekosken seurakunnan diakoniatyössä kehitetään miehille suunnattua toimintaa.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys on kirjoitettu osallisuuden ja miestyön näkö- kulmasta. Opinnäytetyössä keskeisiä käsitteitä ovat osallisuuden kokemus, mies- työn erityispiirteet ja diakoniatyön rooli osallisuuden tukijana. Teoriaosuudessa avataan osallisuutta, osallisuuden kokemusta sekä miestyötä käsitteinä ja kerro- taan diakoniatyön roolista osallisuuden tukijana.

Tutkimustuloksista ilmenee, että osallisuuden kokemukseen miesten kohdalla vaikutti päihteiden käytön ja heikon taloudellisen tilanteen myötä kaventunut elin- piiri. Miehet pitävät diakoniatyön roolia elämässään merkittävänä. Miehet kaipa- vat, vertaistukea, seuraa, puhekuppania ja sisältöä arkeensa. Seurakuntaan miehet kaipaavat päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville miehille suunnat- tua viikoittain kokoontuvaa keskusteluryhmää. Ryhmän vetäjäksi miehet toivoivat diakonia pitämään huolen keskustelun kulusta sekä ryhmän hengellisestä puo- lesta.

Tutkimus toi esille tarpeen miestyön kehittämiseksi Äänekosken seurakunnassa. Tutkimuksen kohteena oleva miesryhmä on vaikea tavoittaa ja saada sitoutu- maan toimintaan. Tutkimuksen mukaan miehet ovat valmiita osallistumaan toi- mintaan, mikäli toiminta on kohdennettu oikein ja toiminta on miehille itselleen mielekäästä.

Asiasanat: miestyö, osallisuus, miestyön kehittäminen, diakoniatyö

ABSTRACT

Toni Puukka, Menna Tulisalo

Developing men's work in Äänekoski Church social work "it is just that step, should get all such lowered"

60 Pages and 3 appendices

Autumn, 2020

Diaconia University of Applied Sciences

Degree Program in Social Services

Bachelor of Social Services, Diaconia

This thesis was made in collaboration with social work of the Äänekoski Church. The aim of this research was to clarify by the theme interview method how social work of the church could better reach men of working age in danger of alienation from society. The men who participated in the study lived in the Äänekoski congregation's area and used the welfare services of the church for financial support. The theme interviews were made in the fall of 2020 and there were four men to be interviewed for the study. All of the interview material was transcribed word for word and the analyzing methods in use were simplification and the theme method. The aim of this research was to get the voices of these men to be heard, for one of Äänekoski Church's aims is to develop programs for the types of men of this research.

The theoretical frame of reference of this study is written from the perspective of participation and men specific work. Some of the main focuses of this thesis are the experience of participation, characteristics of men specific work and the role of church social workers in supporting participation. In the theory part of this research we will be looking into participation, the experience it gives, concepts of male labour and tell about the role of church social worker as the supporter in participation.

The research results revealed that when it comes to participation and involvement experience of men, the use of intoxicants and a weakened financial state have led to a smaller and smaller social environment. Men hold the role of deacons and church social workers in high value. These men need peer support, company, someone to talk to and more content on their weekdays. What men are wishing for is a weekly talking group for men with intoxicant and mental health problems. As the group leader, the men are hoping for a deacon to supervise the phase of the conversation and take care of the spiritual aspect of the gatherings for the group.

The study brought forward the notification that the Äänekoski Church needs to develop programs for men. In our research we came to the conclusion that this group of men is hard contact and hard to get involved and participating in activities. Our study also revealed that men are ready to participate in activities, if the activity is directed correctly and the activity itself is pleasant to them.

Keywords: men's work, participation, developing men's work, church social work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OSALLISUUDEN KOKEMUKSEN VAIKUTUS HYVINVOINTIIN	7
2.1 Osallisuuden määrittely.....	7
2.2 Osallisuuden kokemus	8
2.3 Osallisuuden kokemuksen edellytykset.....	9
2.4 Syrjäytymisen määrittely	10
2.5 Päihteiden käytön vaikutus osallisuuden kokemiseen.....	11
2.6 Syrjäytymisen vaikutus yhteiskuntaan.....	12
3 MIESTYÖ OSALLISUUDEN TUKENA.....	14
3.1 Miehen määrittely.....	14
3.2 Miesten hyvinvointi ja sosiaaliset haasteet.....	15
3.3 Miestyö.....	16
4 DIAKONIA TYÖN ROOLI OSALLISUUDEN TUKIJANA	19
4.1 Diakoniatyön lähtökohdat.....	19
4.2 Diakoniatyö muutoksessa	20
4.3 Diakoniabarometri.....	21
5 OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖKUMPPANIN ESITTELY	24
6 TUTKIMUSASETELMA.....	26
6.1 Tutkimusongelma sekä tutkimuskysymykset	26
6.2 Tutkimusmenetelmä.....	27
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	30
7.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä.....	30
7.2 Kohderyhmä sekä aineiston kerääminen	31
7.3 Tutkimuksen analyysi ja prosessi.....	33
8 TULOKSET	36
8.1 Haastateltavien kuvaus	36
8.2 Päihteidenkäyttö vaikutti miesten osallisuuden kokemukseen	37

8.3 Tietoa seurakunnan toiminnasta ja diakoniatyöstä oli vähän	38
8.4 Miehet kaipaavat keskustelua	40
8.5 Seurakunnan järjestämä miestyö kiinnostaa	41
8.6 Toimintakertojen toivottu määrä, pituus ja osallistujamäärä	43
9 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	45
10 JOHTOPÄÄTÖKSET	47
10.1 Päihteiden käyttö vaikuttaa osallisuuden kokemukseen	48
10.2 Tietoa diakoniatyöstä ja seurakunnan toiminnasta on vähän	49
10.3 Miestyön kehittäminen Äänekosken seurakunnassa.....	50
11 POHDINTA	53
LÄHTEET	56
LIITE 1. Haastattelurunko	61
LIITE 2. Taulukko 1 Esimerkki pelkistämisestä	63
LIITE 3. Taulukko 2 Esimerkki luokittelusta.....	64

1 JOHDANTO

Me opinnäytetyön tekijät kiinnostuimme aikuisten miesten osallisuuden kokemuksesta yhteiskunnassa, kun huomasimme aikuisten miesten osallisuuden kokemuksen olevan vähän tutkittu aihe siihen nähden, että aikuiset työikäiset miehet ovat suuressa vaarassa jäädä yhteiskunnan toiminnan ulkopuolelle esimerkiksi työttömyyden tai päihdeongelman seurauksena. Miehillä on tutkimusten mukaan suurempi riski päihdeongelmiin sekä suurempi riski ongelmien kasautumiseen ja syrjäytymiseen (terveyden- ja hyvinvoinninlaitos, sukupuolten hyvinvointi- ja terveyserot). Meitä kiinnostaa kuinka miesten osallisuutta voidaan parantaa miestyön keinoin. Pyörittelimme aihetta monelta kantilta ja lopulta löysimme yhteistyökumppaniksi Äänekosken seurakunnan, ja heidän tarpeestaan lähtien opinnäytetyön kantavaksi teemaksi alkoivat hahmottua osallisuus ja miestyö.

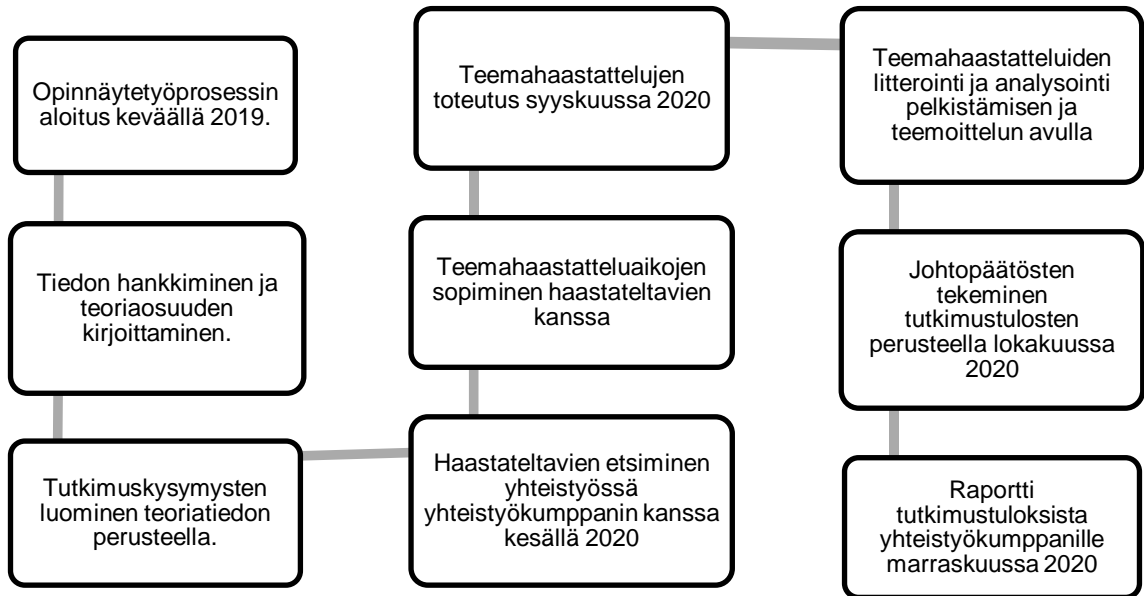
Sosiaalisia ongelmia tulee pohtia sukupuolisidonnaisesti, sillä miehisyyteen liittyä edelleen haasteita, joita ei täysin ymmärretä. Vertaistoiminnan avulla miehelle tarjoutuu mahdollisuus saada rohkeutta ja itseluottamusta, tulla hyväksytyksi miehenä. Onnistuneessa vertaisryhmässä omia ongelmia ei tarvitse vähätellä, eikä suurennella, vaan ne voidaan kohdata juuri sellaisena kuin ne koetaan. (Peit-salo 2018, 18, 31.)

Aineistoa opinnäytetyöhön etsimme syksyllä 2019. Kirjoittamisen aloitimme varsinaisesti keväällä 2020. Haastattelut oli tarkoitus tehdä touko- ja kesäkuussa 2020. Keväällä Suomeen rantautunut koronavirus ja sen myötä tulleet rajoitukset seurakunnan sekä koko yhteiskunnan toimintaan muuttivat kuitenkin suunnitelmia. Haastateltavien tavoittaminen tilanteessa, jossa diakonien vastaanotolla käy vain vähän ihmisiä ja suurin osa asiakaskontakteista tapahtuu puhelimitse, osoit-tautui haastavaksi. Lopulta pääsimme toteuttamaan haastatteluja vasta syys-kuussa 2020. Ennen haastatteluja saimme kirjallisen osuuden melko valmiiksi pohjatyön osalta. Syksyille jäivät tutkimushaastattelut, tutkimusmateriaalin purka-minen ja analysointi.

Taustoitimme työmme osallisuuden ja miestyön kautta. Opinnäytetyössämme keskeisiä käsitteitä ovat osallisuuden kokemus, miestyön erityispiirteet ja diakoniatyön rooli osallisuuden tukijana. Teoriaosuudessa avasimme osallisuutta ja osallisuuden kokemusta sekä miestyötä käsitteinä ja kerroimme diakoniatyön roolista osallisuuden tukijana.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli haastattelututkimuksen keinoin selvittää, aikuisten miesten ajatuksia siitä, minkälaista olisi sellainen miehille suunnattu seurakunnan järjestämä toiminta, johon he olisivat valmiita osallistumaan ja sitoutumaan. Tutkimuskysymysten avulla pyrimme löytämään vastauksia siihen, kuinka diakoniatyö palvelee haastateltavia tällä hetkellä heidän omasta näkökulmastaan ja kuinka tärkeänä he pitävät diakoniatyön roolia omassa elämässään. Pyrimme myös etsimään ratkaisua siihen, kuinka palvelut tavoittaisivat työikäiset, syrjäytymisvaarassa olevat miehet tulevaisuudessa paremmin. Tavoitteenamme oli saada haastateltavaksi Äänekosken seurakunnan alueella asuvia työikäisiä syrjäytymisvaarassa olevia miehiä, jotka käyttävät diakoniatyön palveluita saadakseen taloudellista tukea, mutta eivät muuten osallistu seurakunnan toimintaan aktiivisesti.

Kaikissa opinnäytetyömme tekemisen vaiheissa olemme tehneet yhteistyötä yhteistyökumppanimme Äänekosken seurakunnan diakoniatyön kanssa. Näin olemme pyrkineet varmistamaan, että tutkimuksemme lopputulos palvelee parhaalla mahdollisella tavalla yhteistyökumppanimme tarpeita ja mahdollistaa siten parhaalla mahdollisella tavalla toiminnan suunnittelua tulevaisuudessa.

KUVIO 1. Tutkimusprosessi

2 OSALLISUUDEN KOKEMUKSEN VAIKUTUS HYVINVOINTIIN

2.1 Osallisuuden määrittely

Osallisuus voidaan nähdä yksilön omana kokemuksena tai siitä näkökulmasta, kuinka toiminnot ja palvelut edistävät osallisuutta (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, osallisuuden seuranta). Osallisuus on tunne, joka syntyy, kun ihminen on osa jotakin yhteisöä. Osallisuus ilmenee ryhmän jäsenten arvostuksena, tasa-arvoisuutena, luottamuksena sekä mahdollisuudella vaikuttaa oman yhteisön toimintaan. Yhteiskunnassa osallisena oleminen tarkoittaa sitä, että ihmisellä on mahdollisuus kouluttautua, hoitaa terveyttään, hänellä on asunto, toimeentulo sekä sosiaalisia suhteita. Osallistuminen edistää osallisuuden kokemusta. Mahdollisuus vaikuttaa omaa elämää koskeviin asioihin on olennainen osa osallisuutta. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, osallisuus.)

Osallisuus on voimauttava tekijä, kun ajatellaan yksilöä. Asiakkaan osallistuminen tai osallistaminen on yksi keskeisimmistä työvälineistä sosiaalityössä asiakassuhteissa. Suomalaiseen osallisuutta ja aktiivisuutta kansalaisuutta edistävään politiikkaan liittyy myös vahva kytkös pyrkimykseen tehostaa taloutta ja vähentää sosiaalietuuksiin liittyvää hyvinvointiriippuvuutta. Asiakastyössä osallisuutta edistäviä tekijöitä ovat kasvokkain kohtaaminen, henkilökohtaisuus, yksilöllisyyden huomioiminen, kuunteleminen, luottamus ja kunnioitus. (Niemelä & Saari 2013, 133 – 137.)

Syyt osattomuuden kokemuksen taustalla ovat monitasoisia. Ne voivat liittyä yksilöön itseensä, hänen perheeseensä tai perhetaustaansa sekä yhteiskuntaan. Työmarkkinat ovat muuttuneet ja heikosti koulutetun henkilöstön kysyntä on pienentynyt. Työntekijältä vaaditaan koulutusta sekä tehokkuutta, ja mikäli yksilö ei pysty tällaisiin vaatimuksiin vastaamaan, on hän vaarassa jäädä ulkopuolelle. Koulutusta vaille jääminen lisää tutkimusten mukaan syrjäytymisen riskiä. Heikko menestys peruskoulussa lisää riskiä jäädä ilman jatko-opintopaikkaa ja vaikeuttaa sitä kautta menestystä työmarkkinoilla. Pelkän peruskoulutasoisen koulutuksen suorittaneilla henkilöillä työttömyys sekä toimeentulo-ongelmat ovat

yleisempiä kuin koulutetuimmilla nuorilla. Opiskelun peruskouluun jättäneillä on myös tutkitusti havaittu olevan enemmän terveyteen, etenkin psyykkiseen terveyteen liittyviä ongelmia sekä ongelmia elämänhallinnassa. Ongelmien ylisukupolvisuus näkyy elintavoissa, toimeentulossa sekä terveysongelmissa. Nuoren sijoittaminen kodin ulkopuolelle etenkin teini-iässä vaikuttaa hyvinvointiin vielä nuorena aikuisuudessa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät.)

2.2 Osallisuuden kokemus

Osallisuus voidaan nähdä syrjäytymisen vastakohtana, mutta osallisuus on kuitenkin moniulotteisempi kokonaisuus. Yksilön kokemus osallisuudesta voi olla tunne johonkin kuulumisesta, kun taas sosiaalipoliittiselta kannalta osallisuus voidaan käsittää velvollisuudeksi tukea kansalaisten osallistumista yhteiskunnan toimintaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, osallisuus teoreettisena käsitteenä.)

Osallisuus kuvataan yleisesti subjektiivisena ja tunneperäisenä kokemuksena, joka syntyy sosiaalisessa vuorovaikutustilanteessa. Keskeisimpiä asioita ovat tunne kuulumisesta johonkin yhteisöön sekä tunne siitä, että yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa yhteisöön ja omaan elämäänsä. Sosiaalisen osallisuuden kokemusta ei voida määrittää ulkopuolelta, mutta sosiaalista osallisuutta voidaan kuitenkin edistää osallistumalla. Osallisuuden kokemus voi syntyä vuorovaikutuksessa, kun yksilö huomaa osallistumisen hyödyt. Osallistuminen on keino sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi. Osallisuuden kokemus taas on laajempi käsite. Osallisuuden subjektiivinen kokeminen vaihtelee, sillä yksilötasolla on eroja siinä, millä määrällä osallistumista osallisuuden kokemus saavutetaan. (Leemann, Kuusio, Hämäläinen 2015.)

2.3 Osallisuuden kokemuksen edellytykset

Mielekäs päivittäinen toiminta, jossa tuntee olevansa hyödyllinen jollekin toiselle, tuo merkityksen kokemusta elämään. Merkityksen kokemus motivoi ottamaan vastuuta omasta elämästä sekä tekemään hyvinvointia parantavia päätöksiä. Jos ihminen saa myönteistä palautetta tekemisestään, hän uskoo itseensä ja siihen, että pystyy tekemään asioita sekä saa ihmisen kokemaan arvostusta. Myönteisen palautteen kautta ihmisen on helpompi suunnata toimintaansa. Myönteisen palautteen saaminen vaatii kontakteja muihin ihmisiin. Ryhmään ja yhteisöön kuuluminen tuo kokemuksen läheisyydestä ja saa ihmisen panostamaan yhteiseen hyvään. Ryhmässä yksilö myös pystyy vaikuttamaan yhteisiin päätöksiin. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, osallisuuden kokemuksen mittaaminen.)

Voidakseen vaikuttaa ryhmän tai yhteisön toimintaan, ihmisen on ymmärrettävä ympärillään tapahtuvia asioita ja hänellä on oltava taitoja vaikuttaa niihin. Mikäli ihmisen osallistuminen on heikentynyt, hän ei välttämättä koe pystyvyyden tunnetta, eikä siten näe ympärillä olevia mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen tai mahdollisuuksiin on vaikea tarttua. Ihminen kaipaa merkityksen elämälleen, elämän tarkoitus on yhteydessä päämääriin ja tavoitteisiin, siihen että on tarpeellinen, kuuluu tärkeään ryhmään ja tuntee päivittäiset tekemisensä merkitykselliseksi. Kun ihminen uskoo itseensä ja näkee mahdollisuutensa vaikuttaa myönteisinä sekä asettaa tavoitteita, syntyy motivaatio tavoitella itselle merkityksellisiä asioita. Tavoitteiden saavuttamiseksi ihminen tarvitsee taloudellista turvaa, koulutuksen mahdollisuuden, palveluita, sosiaalisia suhteita sekä vapauden poliittiseen vaikuttamiseen. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, osallisuuden kokemuksen mittaaminen.)

Kehitysvammaisten tukiliitossa, sekä Terveiden- ja hyvinvoinninlaitoksen Sokra-hankkeessa on määritelty osallisuudelle kolme eri edellytystä. Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan kykyä liittyä lähiyhteisöihin, kuten paikalliseen kouluun tai yleisiin palveluihin. Autonomia, joka tarkoittaa itsenäisyyttä, pitää sisällään taitoja sekä mahdollisuuksia tehdä omia valintoja. Demokratia, joka tarkoittaa vaikuttamista yhteisiin asioihin. Vaikuttamiseen tarvitaan yksilön toimijuutta sekä taitoa toimia yhteisissä asioissa. (Kehitysvammaisten tukiliitto ry, tavoitteet, osallisuus.)

On tärkeä osata hakea apua, silloin kun sitä tarvitsee. Tärkeää on myös luottaa siihen, että apua on tarvittaessa saatavilla, joko perheeltä, ystäviltä, eri ryhmiltä tai virallisilta tahoilta. Jotta voi osata hakea apua, täytyy tuntea oma toimintaympäristö ja oman alueen palvelut. Ihmiselle on tärkeää, että hän kokee muiden luottavan häneen. On yksilön kannalta olennaista, että apua hakiessa yksilö voi luottaa avun tarjoajaan ja siihen, että avun tarjoaja luottaa häneen. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos, osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta.)

Osallisuuden kokemusta voidaan mitata esimerkiksi terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen sivuilta löytyvällä osallisuuden kokemuksen mittarilla, jossa on kymmenen kysymystä. Kysymykset on laadittu sillä tausta-ajatuksella, että osallisuus on kuulumista ja kuulluksi tulemistä. Osallisena ihminen voi vaikuttaa omaan elämäänsä, käyttämiinsä palveluihin sekä yhteiskuntaan. Oleellista on myös se, että ihmisellä on usko omien vaikuttamismahdollisuuksien olemassaoloon. Mittarissa on kymmenen kysymystä, joihin vastataan asteikoilla 1 – 5. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitost, osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta.)

2.4 Syrjäytymisen määrittely

Syrjäytyminen tarkoittaa yhteisöllisen toiminnan ulkopuolelle jäämistä. Vajaus jollakin elämän osallistumisen alueella voi lisätä osattomuuden kokemusta ja syrjäytymisriskiä. Usein syrjäytymiseen liittyy myös sosiaalista, taloudellista ja terveydellistä osattomuutta. Heikoksi koettu elämänlaatu lisää omalta osaltaan tunnetta osattomuudesta. Osallistumisaktiivisuudella ja sosioekonomisella asemalla on selkeä yhteys. Koulutus on merkittävä aktiivista osallistumista edistävä tekijä. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitost, syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät.) Syrjäytymisen uhka on suurin maahanmuuttajien, erilaisiin etnisiin vähemmistöön kuuluvien sekä päihde- ja mielenterveysongelmaisten keskuudessa (Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä 2013, 47).

Suurin taustatekijä syrjäytymisprosessissa on lapsuuden ja nuoruuden elämän olot ja siihen liittyvät kokemukset. Syrjäytymisprosessille tyypillinen ilmiö on useiden ongelmien kasautuminen yhdelle ihmiselle, myös huono-osaisuuden periytyminen sukupolvelta toiselle on syrjäytymiseen liittyen yleistä. Pojilla on tyttöihin verrattuna suurempi riski syrjäytyä, jonka vuoksi on havaittu moniongelmaisten tilanteiden kasautuvan juuri pojille tai nuorille miehille. Tämä näkyy erityisesti väkivaltarikostilastoissa, johon liittyy yleensä myös päihteiden käyttöä. Rikokseen syyllistyminen tai rikoksen uhriksi joutuminen edes auttaa syrjäytymiseen johtavaa prosessia. (Rikosten torjunta.fi, Rikosten ehkäisy, Varhainen tuki ja syrjäytymisen ehkäisy.) Syrjäytymisen määrittelystä puhuttaessa tulee huomioida, että syrjäytymiselle ei ole yhtenäistä ja vakiintunutta määritelmää (Terveystieteiden tutkimuskeskus, lapset, nuoret ja perheet, nuorten syrjäytyminen).

2.5 Päihteiden käytön vaikutus osallisuuden kokemiseen

Päihteiden ongelmakäyttö, varsinkin pitkälle edennyt, vaikeuttaa yksilön osallisuutta ja sen kokemusta. Päihteidenkäyttäjillä on usein yhteiskuntaan ja yhteisöön kuulumattomuuden kokemuksia ja sosiaaliset verkostotkin ovat usein kaventuneet, arkielämästä voi puuttua läheiset ihmissuhteet perheisiin ja ystäviin. Osallisuuden puutteet ja ongelmat nousevat esiin päivittäisessä elämässä, arjen asiointissa, ongelmina palvelujärjestelmässä sekä huonona tai jopa piittaamattomana kohteluna kanssakäymisessä. Suomessa yhteiskunta odottaa yksilöltä normaaliutta, työssä käymistä, lain noudattamista sekä lähtökohtaisesti heteroseksuaalisuutta ja yhteiskunta kohtaa erilaisuuden edelleen melko huonosti. Tämä vaikeuttaa entisestään osallisuuden kokemusta syntymästä sekä estää osallistumista yhteiskunnan toimintaan. Syrjintä tai syrjinnän pelko sekä erilaisuuden kokemus johtaa usein osallisuuden kokemuksen heikkenemiseen. (Päihdelinkki, tietopankki, päihteidenkäyttö ja yhteiskunnallisen osallisuuden ongelmat.)

Päihteiden ongelmakäyttäjä nähdään usein mahdollisuutena siinä vaiheessa, kun päihteiden ongelmakäyttö on loppunut ja yksilö on kuivilla. Päihteiden käytön aikaista osallisuutta ei tunnisteta tarpeeksi hyvin. Vaikka päihteiden käyttö asettaa osallisuudelle sekä aktiiviselle kansalaisuudelle vaikeuksia, päihteiden

käyttäjällä tulisi olla, ja usein onkin osallisuutta käytössään siitä huolimatta. Tällainen osallisuus voi pitää sisällään, esimerkiksi opiskelua, työssä käyntiä, poliittista ja yhteiskunnallista osallistumista, harrastuksia sekä sosiaalisia verkostoja. Päihteiden ongelmakäyttäjillä osallisuus linkittyy usein vahvasti alakulttuureihin ja eriytyy tästä syystä usein valtavirran kulttuurimuodosta ja osallistumismuodosta. Tämän takia myös arkitodellisuus osallisuudesta voi eriytyä. Ongelmakäyttäjiä olisi hyvä tukea valtavirran mukaiseen osallisuuteen ja osallistumistapoihin jo päihteiden käytön aikana. Jokaisella on oikeus osallistua yhteisön toimintaan haluamallaan tavalla sekä valitsemallaan panostuksella. (Päihdelinkki, tietopankki, päihteidenkäyttö ja yhteiskunnallisen osallisuuden ongelmat.)

Huumeiden käyttäjien osallisuutta pyritään vahvistamaan, esimerkiksi opioidikorvaushoidolla. Huumekulttuuriin liittyvistä asioista irti pääseminen auttaa huumeiden käyttäjää yhteiskuntaan uudelleen kiinnittymisessä. Vuosille 2016-2019 sijoittuneelle valtakunnallisella OK-hankkeella kehitettiin menetelmiä ja toimintatapoja vahvistamaan huumeiden käyttäjien osallisuutta, sekä lisäämään työ- ja opiskeluvalmiuksia. Hanke toteutettiin yhteistyössä korvaushoidossa olevien ihmisten kanssa, joka mahdollisti kohderyhmän äänen kuuluksi tulemisen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, alkoholi, tupakka ja riippuvuudet, osallisuuden vahvistaminen.)

2.6 Syrjäytymisen vaikutus yhteiskuntaan

Syrjäytymisestä aiheutuu henkilöön itseensä kohdistuvien haasteiden lisäksi yhteiskunnalle huomattavia kustannuksia korjaavien palveluiden, tulonsiirtojen sekä saamatta jääneiden verotulojen muodossa. Ensimmäinen piikki syrjäytymisen kuluissa nähdään jo ensimmäisen elinvuoden aikana, toinen murrosiän kynnyksellä. Kokonaiskustannukset riippuvat vahvasti siitä, käykö nuori peruskoulun jälkeen tutkinnon vai jääkö koulutus peruskouluasteelle. Peruskoulun varaan jäävät aiheuttavat julkishallinnolle keskimäärin 370 000 euron lisäkustannukset verrattuna koulutuksen hankkineisiin. Tämä summa ei ota huomioon kustannuksia rikollisuuteen, kulutusveroihin ja rahan kiertoon liittyen. Laskelmat eivät ota huomioon myöskään työttömien aktivointitoimenpiteiden, erikoissairaanhoidon, eikä

vanhustenhoidon kustannuksia. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, nuorten syrjäytyminen käy yhteiskunnalle kalliiksi.)

Vaikka alaikäisten kustannukset eri palveluista ovat suuremmat kuin aikuisiällä, on peruskoulun jälkeinen aika olennainen syrjäytymisen kustannusten osalta. Ajan myötä työttömyys- ja muista tuista syntyvä merkittävä summa, summaa lisäävät myös saamatta jääneet verotulot. Petri Hillin, Timo Ståhlin, Marko Merikukan ja Tiina Ristikarin (2017) tutkimuksen tuloksista löytyy yhteyksiä vanhempien ongelmien ja lasten vaikeuksien välillä. Yhteydet liittyvät esimerkiksi vanhempien koulutuksen ja lasten mielenterveyspalveluiden käytön välillä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikki vain peruskoulun käyneiden vanhempien lapset tarvitsisivat mielenterveyspalveluita tai, että lapsuuden olosuhteet automaattisesti vaikuttaisivat myöhempään hyvinvointiin. Kuitenkin ehkäisevien ja hyvinvointia edistävien palveluiden käyttö korostuu, kun etsitään keinoja ylisukupolvisen ongelmaketjun katkaisuun sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn. (Hilli, Ståhl, Merikukka & Ristikari 2017.)

3 MIESTYÖ OSALLISUUDEN TUKENA

3.1 Miehen määrittely

Sukupuoli voidaan määritellä monella tavalla. Jokaisen ihmisen sukupuoli koostuu yksilötasolla yksilöllisistä piirteistä. Sukupuoli koostuu geneettisistä, hormonaalisista, psykologisista, sosiaalisista ja kulttuurillisista ominaisuuksista. Sukupuolen ilmaisu sisältää yksilön toiminnan ja käyttäytymisen. Näillä keinoilla yksilö ilmaisee ympäröivälle yhteiskunnalle olevansa mies, nainen tai jotain muuta. Ilmaisutyyliin liittyvä puhetyyli, eleet, ilmeet sekä ulkonäkö ja pukeutumistyyli. Sukupuolella on Suomessa juridinen merkitys. Ihminen voi virallisesti olla mies tai nainen. (Seta ry, Sateenkaaritieto. Sukupuolen moninaisuus.)

Pojasta kasvaa mies eri ikäkausiin liittyvien fyysisten ja psykologisten vaiheiden myötä. Keskeisimmät fyysiset muutokset tapahtuvat murrosiässä. Tällöin lapsesta kehittyy fyysisiltä ominaisuuksiltaan mies. Koska mieheys on moniulotteista, tulee miehen yhteiskunnassa vastata tietynlaiseen sosiokulttuuriseen käsitykseen miehestä. Monelle tämä tuntuu vieraalta, mutta tietyissä tilanteissa mies voi joutua ansaitsemaan teoillaan tai käytöksellään miehisen identiteetin. Yhteiskunnan ja kulttuurien asenteiden ja arvojen tarkastelu osoittaa, että edelleen ne sisältävät erilaisia normeja ja odotuksia, jotka ovat sukupuolisidonnaisia. Miehisyyden ei käsitteenä ole selkeä ja sen määritelmä muuttuu eri yhteiskunnassa sekä eri aikojen mukaan. Ikä, rotu ja yhteiskuntaluokka vaikuttavat siihen, millaisia ominaisuuksia miehisyyteen liitetään. Erityisesti länsimaalainen kulttuuri on viime vuosina kehittynyt sallimaan aiempaa monimuotoisemman tavan ilmentää miehisyyttä. Tämä suuntaus osoittaa, että käsitys miehisyydestä ja siihen liittyvistä normeista muuttuu aiempaa vapaammaksi. Yksikään mies ei edusta vain yhtä miestyppiä, vaan voi ilmentää erilaista käytöstä paikasta ja seurasta riippuen. (Peitsalo, 2008, 13 –15.)

Suomessa miehen ja naisen välinen suhde on vaikuttanut siihen, millainen rooli miehelle on muodostunut. 1800-luvulla miehen rooli oli hankkia leipä pöytään, kun taas naisen harteilla oli kodista ja lapsista huolehtiminen. Naiset alkoivat

enenevässä määrin osallistua rahan hankkimiseen 1940-luvun puolenvälin jälkeen, kun Suomea jälleenrakennettiin. Muutokset yhteiskunnassa johtivat siihen, että naisen asemaa tuli katsoa uudesta näkökulmasta perheen elättäjänä ja päättöksentekijänä. Sukupuoliroolien muutos on tuonut mukanaan haasteita, joista osa on näkyvissä tänäkin päivänä. Miehellä harvoin on luontaisia verkostoja, joissa pohtia muuttuvaa miehisyyttä ja josta mies saisi emotionaalista tukea. Aiemmillä sukupolvilla ei ole tarvittavaa tietoa ja kokemusta muutoksesta, tästä johtuen miehet eivät ole voineet antaa pojilleen tarvittavaa tukea miehisyyden rakentamiseen. Lisäksi miesten välisen keskustelukulttuurin puute voi vaikeuttaa asioiden pohtimista myös oman sukupolven miesten kanssa. Merkittävä asia, joka on vaikeuttanut miesten uuden sukupuoliroolin omaksumista, on suomalainen tapa verrata nykyajan miestä entisaikojen mieskuvaan. (Peitsalo, 2008, 16 – 17.)

3.2 Miesten hyvinvointi ja sosiaaliset haasteet

Suomalaisten hyvinvointi 2018 -raportin mukaan elämänlaatu on kaikilla muilla parantunut viimevuosina, paitsi työikäisillä miehillä, heistä 55 % oli arvioinut elämänlaatunsa hyväksi (Kestilä & Karvonen, 2019, 99). FinSote-tutkimuksen mukaan vuonna 2018 alkoholin liikakulutusta oli eniten 55 – 74 vuotiailla miehillä, tässä ikäryhmässä alkoholin liikakulutusta esiintyi lähes puolella miehistä (Kansallinen terveys-, hyvinvointi-, ja palvelututkimus FinSote). Miesten elinikäodote on Suomessa matalampi kuin naisilla, merkittävä osa työikäisenä kuolleista on miehiä. Nuorten miesten syrjäytymisriski on suurempi kuin naisilla. Suomessa alkoholiperäisiin syihin kuolee vuosittain eniten miehiä. Miehet kuolevat myös naisia yleisemmin tapaturmaisesti ja itsemurhan seurauksena. Suomessa valtaosa kodittomista ja vangeista on miehiä. Tutkimusten mukaan osallisuuden kokemuksessa on sukupuolittuneita eroja. Miesten kohdalla omanarvontunto on sidottu vahvasti työhön ja rahaan. Köyhät miehet eivät katso niin pitkälle tulevaisuuteen kuin köyhät naiset. Naisilla vaikuttaa olevan enemmän keinoja omanarvontunnon rakentamiseen huonossakin taloudellisessa tilanteessa. (THL, sukupuolten hyvinvointi- ja terveyserot.)

Miehen on perinteisesti oletettu pärjäävän yksin, joten miehelle henkilökohtaisen kriisin kohtaaminen ei välttämättä ole helppo haaste. Avun hakeminen voidaan kokea merkinä heikkoudesta tai kykenemättömyydestä hoitaa omia asioita. Tältä kantilta katsottuna avun hakeminen voidaan kokea uhkana omalle miehisyydelle. Erityisesti miesten kohdalla voidaan nähdä ongelmien kasautumista, joka pahimmillaan voi johtaa syrjäytymiseen. Sukupuolten keskinäiset erot sisäisen maailman käsittelyssä voivat olla syynä siihen, että miehillä on enemmän sosiaalisia ongelmia. Erityisesti nuoret miehet käsittelevät ahdistavia ja vaikeita asioita toiminnallisesti sanallisen käsittelyn sijaan, jolloin mahdollisesta epäsosiaalisesta käytöksestä kasautuu lisää ongelmia. Miesten tapaan käsitellä tunteita toiminnan kautta saattaa olla biologisia perusteita, kuitenkin sisäisen maailman sanoittamisen rajallisuus tukee tätä toimintamallia. Rajallinen kyky käsitellä tunteita yhdistettynä yksinpärjäämisen vaatimukseen luo haasteita avun ja tuen hakemiseen ja saamiseen. Sosiaalisia ongelmia ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä on syytä miettiä sukupuolisidonnaisesta näkökulmasta, sillä miehenä olemisen haasteita ei vielä ymmärretä riittävästi. Tänä päivänä kulttuuri ohjaa yksilöllisyyteen, tämä ei tue kykyä hakea ja vastaanottaa apua ja siten ottaa vastuuta itsestä sekä muista, jolloin sosiaalinen pääoma vahvistuisi. Sosiaalista pääomaa ja keskinäistä solidaarisuutta on mahdollista vahvistaa esimerkiksi miesten keskinäiseen vertaisuuteen perustuvien ryhmien avulla. (Peitsalo, 2018, 17 – 19.)

3.3 Miestyö

Miestyö on lähtöisin Yhdysvalloissa, jossa sitä alettiin toteuttaa vuonna 1970, Suomessa miestyötä alettiin tehdä varsinaisesti 1990 luvulla. Kun ongelma esiintyy miehellä, puhutaan mieserityisestä tilanteesta. Asiakkuudessa olevat miehet ovat yleisesti ottaen tavallisia miehiä, mutta miehet sekä heidän tilanteensa ovat kaikki erilaisia. Miehet voivat olla esimerkiksi lapsettomia, izejä, työttömiä tai työssä käyviä. Tilanteestaan huolimatta jokainen mies on oma yksilönsä, joka tulee huomioida kohtaamisessa sekä työskentelyssä. Yksilöllisen kohtaamisen onnistumiselle on tärkeää, että avunhakijana toimiva mies saa itse määrittää tarvitsemalleen avulle syyn sekä tarpeen valmiin vaihtoehdon sijasta. (Palmu, 2006, 72 – 77.)

Nykyisessä palvelujärjestelmässä usein miehen tilanne on ehtinyt jo päästä pahaksi, ennen kuin hän pääsee sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tässä vaiheessa auttaminen on jo vaikeampaa ja kalliimpaa. Miestyö on hyvin haastavaa ja työntekijän tulee olla tietoinen työskentelyyn liittyvistä riskeistä kuten stereotyyppioista, jotka usein liitetään sukupuoleen. Miehen sukupuoleen yleisesti liitetty maskuliinisuus on ajan saatossa heikentynyt ja yhä useammat miehet eivät halua kantaa harteillaan kyseistä taakkaa, vaan he ovat alkaneet etsimään uudella tavalla omaa sukupuoli-identiteettiään. Miestyötä tehtäessä työntekijän tulee reflektoida ja tiedostaa omia henkilökohtaisia asenteita sekä erilaisia uskomuksia ja käsityksiä miehisyyteen liittyvissä asioissa. (Palmu, 2006, 72 – 77.)

Yksi keskeisimmistä laatutekijöistä miestyössä on arvostuksen sekä luottamuksen ilmapiirin rakentaminen miesasiakkaan kanssa. Luottamus on ratkaiseva tekijä siinä, että mies avautuu itsestään sekä asioistaan aidosti. Subjektiiivinen kokemus siitä, että kyseinen toiminta on luotu juuri miehiä ja itseään varten on ratkaisevassa asemassa ajatellen matalaa osallistumiskynnystä. Kyseisen toiminnan kohdentuminen vahvistaa kokemusta miehen arvokkuudesta, lisää miesten välistä sosiaalista toimijuutta ja saa avunhakemisen tuntumaan helpommalta. (Miessakit ry, miehiä tukevaa hyvinvointityötä 1995.)

Tilanteessa, jossa palvelut ovat suunnattu juuri miehille puhutaan miestyöstä tai mieserityisestä työstä, palvelut voivat sisältää esimerkiksi psykososiaalista apua miehen erilaisissa elämäntilanteen tuomissa haasteissa (Lyömätön linja, mieserityisyys, miesten osallisuuden tukijana). Avun piiriin hakeutuneen miehen ja miestyöntekijän välisen keskustelu avun lisäksi miestyötä toteutetaan myös miehille suunnattujen ryhmien avulla. Ryhmien teemat koostuvat, esimerkiksi ero-, parisuhde- sekä päihderyhmistä. Kyseistä apua toteutetaan, esimerkiksi ensi- ja turvakodeissa, avopalveluissa sekä vapaaehtois- ja vertaistoiminnoissa. (Ensi- ja turvakotien liitto, tilastotietoa.)

Hyvien sosiaalipalveluiden kuuluminen kaikille on edellytys myös mieserityisten palveluiden lisääntyneen tarpeen vastaamiselle. Ensi- ja turvakotien liiton tilastojen mukaan miehet palveluiden käyttäjinä on lisääntynyt vuosien 2016 – 2017

aikana jopa 19%. Suurinta osaa miestyöstä tai mieserityisestä työstä toteuttaa kolmannen sektorin eli järjestöjen muodossa olevat toimijat. Yksi merkittävimmistä haasteista miestyön toteutukselle on miesten korkea kynnys hakea itselleen apua. (Lyömätön linja, mieserityisyys, miesten osallisuuden tukena.)

4 DIAKONIATYÖN ROOLI OSALLISUUDEN TUKIJANA

4.1 Diakoniatyön lähtökohdat

Diakoniatyön lähtökohdat juontavat juurensa alkuseurakunnan ajoilta. Jeesus antoi esimerkin lähimmäisenrakkauden toteuttamisesta sekä heikompien auttamisesta. Tämä esimerkki siirtyi seurakuntalaisten toteuttamaan pöytäpalveluun sekä köyhäinhuoltoon. Uudessa testamentissa diakonin virka mainitaan useaan otteeseen. Suomeen diakonia on saapunut 1800-luvulla Saksasta. Lähes alusta saakka evankelisluterilainen kirkko on hengellisen työn lisäksi tehnyt työtä vähempiosaisten auttamiseksi. Kirkon köyhäinhoidon voidaan katsoa olevan lähtökohhta Suomen sosiaalihuollon kehittymiselle. (Evankelisluterilainen kirkko, tietoa diakoniasta.)

Totisesti minä sanon teille: kaikki, mitä olette tehneet yhdelle näistä minun vähimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle (Raamattu, 1992, Matteus evankeliumi 25:40).

Diakonisen toiminnan periaatteena on oikeudenmukaisuus sekä rauhan edistäminen, välittävien yhteisöjen rakentaminen, luomakunnan varjeleminen sekä heikommissa osassa olevan ihmisen apuna ja tukena oleminen. Diakoniatyö pyrkii edistämään ihmisten osallisuuden kokemusta sekä kykyä vaikuttaa omaan elämään, ympäristöön sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Ihminen ei ole vain avun vastaanottaja vaan täysivaltainen toimija omassa elämässään. Diakoniatyö puolustaa ihmisarvoa sekä edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Diakoniatyö kunnioittaa oikeutta uskonvapauteen, mielipidevapauteen sekä oikeutta omaan kulttuuriin. Uskonottomuus tai eri uskontoon kuuluminen eivät saa olla este avun saamiseen, hädänalaisen tilannetta ei myöskään saa missään tilanteessa käyttää hyväksi. (Evankelisluterilainen kirkko, diakonisen toiminnan periaatteet.)

Diakoniatyö on ennaltaehkäisevää ja etsivää työtä erilaisissa yhteisöissä. Diakoniatyö auttaa ihmisiä erilaisissa elämäntilanteissa sekä edistää itsenäistä pärjäämistä elämässä. Diakoniatyö on työtä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin eteen. Tavoitteena on myös yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Työ on äärimmäisen hädän

kohtaamista sekä hädän syihin vaikuttamista. Diakoniatyöntekijät tekevät työssään yhteistyötä muiden alojen ammattilaisten sekä erilaisten järjestöjen kanssa. (Evangelisluterilainen kirkko, töissä kirkossa.)

Diakoniatyö pyrkii lisäämään osallisuuden kokemusta sekä tarjoaa apua syrjäytymisvaarassa oleville. Yhteys muihin ihmisiin tuo turvallisuuden tunnetta ja lisää hyvinvointia, ihmissuhteet ja niiden toimivuus ovat suuressa osassa sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta. Ihmisellä on perustarve tulla hyväksytyksi, rakastetuksi ja kuulua johonkin ryhmään. Kirkko ja seurakunnat pyrkivät luomaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemusta myös heille, joiden oma sosiaalinen tukiverkosto on vähäinen tai sitä ei ole. Viime vuosikymmeninä yhteisöllisyys on vähentynyt ja yksilöllisyys on lisääntynyt. Osallisuuden merkitys on korostunut, ihmisellä oletetaan olevan aktiivinen rooli yhteisössä, johon hän on sitoutunut. Tämä aiheuttaa osattomille ihmisille ongelmia selvitä yhteiskunnassa. Kirkko pyrkii lisäämään osallisuuden kokemusta muun muassa kutsumalla jäseniä yhteiseen toimintaan kotikäyntiyöllä, lähimmäispalvelulla ja vertaisryhmillä. (Evangelisluterilainen kirkko, osallisuus.)

4.2 Diakoniatyö muutoksessa

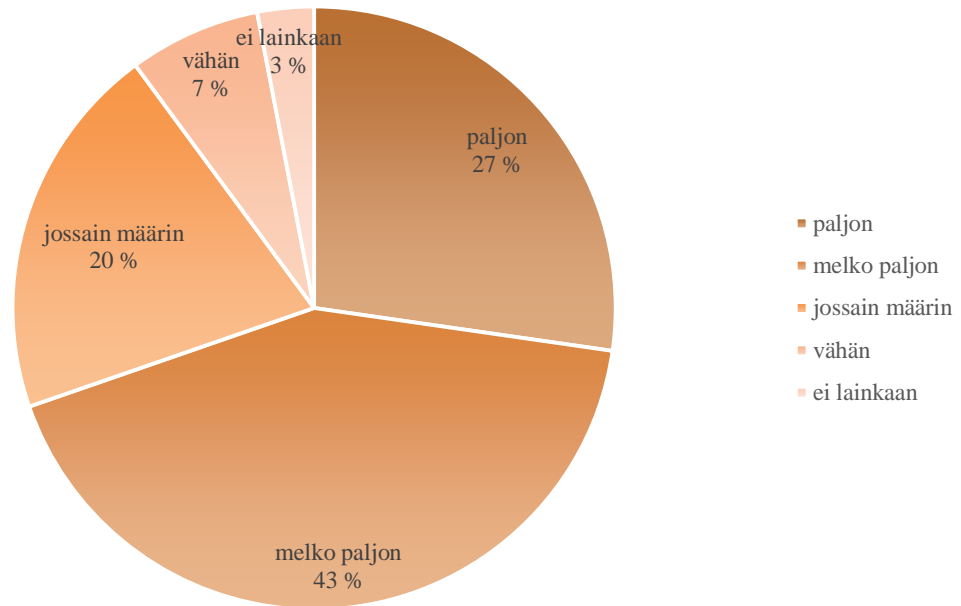
Suomen kohtaama taloudellinen lama sekä uudelleen järjestetty mielenterveys-työ vuoden 1990 alussa asetti diakoniatyölle täysin uusia haasteita sekä muutostarpeita. Diakoniatyön nopeasti kasvaneet asiakasmäärät, asiakaskunnan moninaistuminen sekä asiakkaiden avun tarpeen muuttuminen asetti diakoniatyön tilanteeseen, jossa ei voitu enää jatkaa entisillä työtottumuksilla ja menetelmillä. Diakoniatyön painopiste muuttui laman jälkeen vanhuksista työikäisten ihmisten työttömyyden, talousongelmien, syrjäytyneisyyden sekä mielenterveysongelmista kärsivien kanssa työskentelyksi aineellisen avun antamisen ollessa merkittävässä roolissa. Näin ollen diakoniatyön on väitetty lähestyneen sosiaalityötä. Diakoniatyö on ollut sosiaalityölle toivottu yhteistyökumppani ja yleinen diakoni-työntekijöiden mielipide on ollut, että yhteiskunta useasti siirtää ongelmassa olevien ihmisten asioita heidän vastuulleen. (Kettunen, 2001, 9, 11.)

Valtion tai kunnan ulottumattomissa olevat rajapinnat ovat diakoniatyön toimialuetta. Ihmisten kokonaisvaltainen kohtaaminen on diakoniatyön vahvuus ja se näyttäytyy mahdollisuutena perehtyä asiakkaan elämäntilanteeseen siihen vaaditulla intensiteetillä. Tässä tapauksessa diakoniatyö poikkeaa Kelan sekä sosiaalitoimen mahdollisuuksista, verrattaessa kohtaamisen laatua sekä ulottuvuutta. Diakoniatyötä pyritään mainostamaan vain vähän, koska asiakasmäärien merkittävästä noususta seuraisi rajallisten määrärahojen riittämättömyyttä. Nykyisillä resursseilla pyritään varmistamaan suurimmassa aineellisessa hädässä olevien auttaminen. (Isomäki, Lehmusmies, Salojärvi & Wallenius, 2018, 33 – 36.)

Kirkon tilastojen mukaan taloudellinen avustaminen on suurimmassa osassa asiakaskohtaamisissa. Diakoniatyön myöntämä taloudellinen apu on määrällisesti pientä verrattuna sosiaalitoimen antamaan apuun, mutta asiakkaan näkökulmasta merkittävää. Aineellisen avun antamisen merkittävä kasvu on muuttanut diakoniatyöntekijöiden työn painopisteitä, jonka vuoksi henkisen hädän sekä sielunhoidollisen avun tarjoaminen asiakkaille on jäänyt väistämättä taka-alalle. Diakoniatyöntekijän työnkuvaksi on saattanut muodostua, esimerkiksi ruokapankki toiminta sekä avustusten jakaminen. (Kettunen, 2001, 15.)

4.3 Diakoniabarometri

Taloudellisen laman aiheuttama muutos diakoniatyöntekijöiden työnkuvassa näkyy edelleen tänäkin päivänä. Vuoden 2018 diakoniabarometrin mukaan työntekijöistä yli seitsemänkymmentä prosenttia vastasi kyselyssä käyttävänsä vähintään melko paljon työaikaasi asiakkaiden taloudellisten asioiden selvittämiseen (Isomäki ym., 2018, 116).

KUVIO 2. Diakoniatyöntekijöiden arvio työajan käyttämisestä taloudelliseen avustamiseen (mukaillen Isomäki ym., 2018, 116).

Vaikka taloudellinen avustaminen jokoikin mielipiteitä 2018 diakoniarometrin kyselyyn vastanneiden kesken, yhdeksän kymmenestä vastaajasta pitää tärkeänä nostaa yhteiskuntatasolla tapahtuvan keskustelun aiheeksi ihmisten pahoinvoinnin sekä taloudellisen epätasa-arvon. Kaikki kyselyyn vastanneet pitivät diakoniatyön tärkeimpänä tehtävänä toivon välittämistä. Diakoniatyön pyrkiessä vaikuttamaan myös rakenteellisiin epätasa-arvoa lisääviin tekijöihin, diakoniatyöntekijät tarvitsevat politiikan lukutaitoa. Kyseiselle taidolle on tarvetta, koska joillakin poliittisilla päätöksillä on vaikutuksia yhteiskunnassa tapahtuvien muutoksien kautta diakoniatyöhön, esimerkiksi suurentuneiden asiakasmäärien vuoksi, tai muutoksen seurauksena syntyneeseen tarpeeseen suunnata työresursseja tarkoituksenmukaiseen työmuotoon. (Isomäki ym. 2018, 33 – 36.)

Vuoden 2020 diakoniarometrin kyselyyn vastanneista diakoniatyöntekijöistä yhdeksänkymmentä kaksi prosenttia vastasi tapaavansa ainakin kerran kuukaudessa asiakkaita, jotka ovat säännöllisen ruoka-avun tarvisijoita. Lähes jokainen kyselyyn vastaaja kertoi taloudellisen auttamisen sekä talous- ja velkaneuvonnan kuuluvan heidän nykyiseen työnkuvaansa. (Alava, Kela, Nikkanen & Paloviita 2020, 37.)

Diakoniatyöntekijöiden työmäärää on lisännyt myös toimeentulotuen siirtyminen Kelaan vuonna 2017. Puolet vuoden 2018 diakoniabarometrin kyselyyn vastanneista on kertonut joutuneensa avustamaan asiakkaitaan aiempaan verrattuna enemmän hakemusten täyttämässä sekä päätösten valituksien ja oikaisujen kirjoittamisessa, tämän kuitenkin näyttävästi aktiivisessa työajan käytössä. Kela on myöntänyt sisäisessä raportissa, että toimeentulotuen erityispiirteitä ei ymmärretty ajoissa, eikä riittävästi. Diakoniatyöntekijä on usein toimeentulotyön sekä aikuissosiaalityön välissä epävarmuudessa siitä, mihin asiakas tulisi ohjata. Kokemus diakoniatyöntekijöiden huolesta on välittynyt sosiaaliturvan varassa elävien hyvinvointia kohtaan. (Isomäki ym. 2018, 27 – 30.)

Vuoden 2020 diakoniabarometri poikkeaa edeltäjistään ainakin siitä syystä, että siinä on tutkittu ensimmäistä kertaa ruoka-apua omana kokonaisuutenaan. Väliaikaiseksi tarkoitettu auttamisen toimintamuoto 1990-luvun lamasta jälkeen, on vakiintunut seurakuntien pysyväksi auttamismuodoksi. Yhteisöruokailuilla on todettu olevan paljon hyödyllisiä ulottuvuuksia. Pääasiassa hävikkiruokan hyödyntämiseen perustuvalla ruoka-avulla edistetään yhteisöruokailun muodossa kestävä kehityksen periaatteita, torjutaan yksinäisyyttä, lisätään yhteisöllisyyttä, osallistamista sekä asiakaslähtöisyyttä. Yhteisöruokailuun sisältyvät positiiviset tekijät, kuten aktiivinen toimijuus, seura ja yhteisöllisyys poikkeavat huomattavasti edukseen, kun verrataan sitä toiseen aineelliseen apuun perustuvaan menetelmään eli passiiviseen ruokakassin hakemiseen. Yksinäisyyden ollessa suurin yksittäinen alentava tekijä Suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia ajatellen, on hyvä huomioda, että 2020 diakoniabarometrin kyselyyn vastanneista diakonityöntekijöistä yhdeksänkymmenen neljän prosentin mukaan yhteisöruokailuiden avulla voidaan ehkäistä yksinäisyyttä. (Alava ym. 2020, 25, 30.)

5 OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖKUMPPANIN ESITTELY

Yhteistyökumppanimme opinnäytetyössämme on Äänekosken seurakunta, se koostuu neljästä alueesta Äänekosken kirkkopiiristä, Suolahden kirkkopiiristä, Konginkankaan kappeliseurakunnasta ja Sumiaisten kappeliseurakunnasta. Äänekoskella työskentelee viisi diakoniatyöntekijää ja alueella on kuusi kirkkoa sekä yksi siunauskappeli. (Äänekosken seurakunta.)

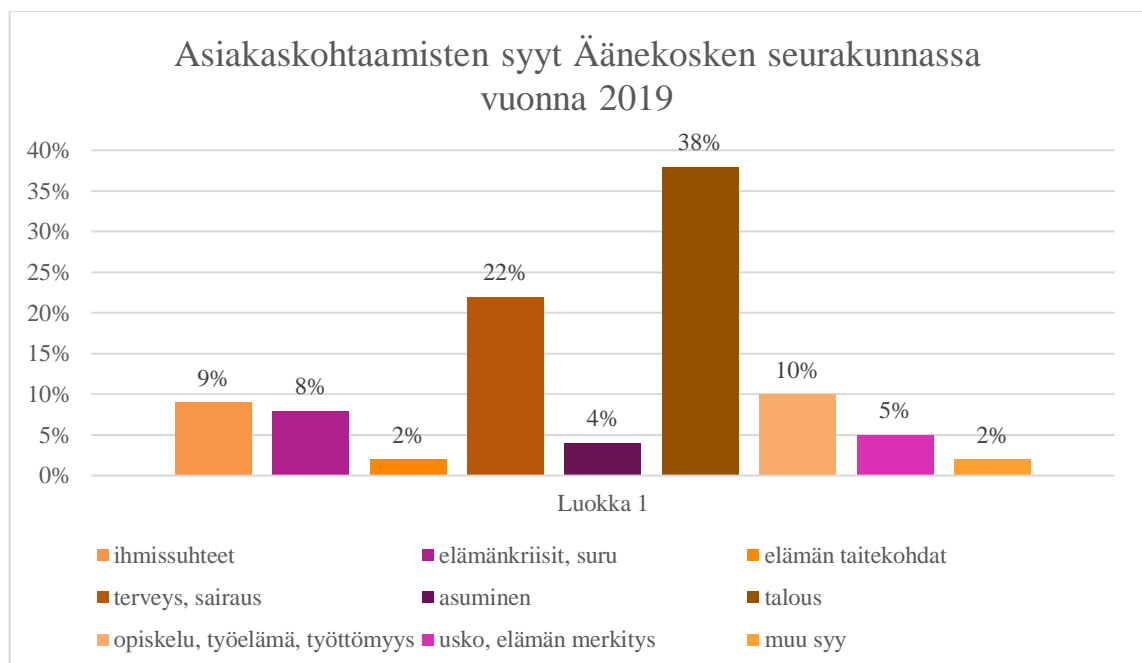
Äänekosken seurakunnassa järjestetään monenlaista toimintaa, joihin myös miehet ovat tervetulleita. Yksi suosituimmista tapahtumista on ollut Äänekoskella torstaisin järjestettävä ilmainen aamupuuro, jossa on mahdollisuus ruokailun lisäksi kohdata ihmisiä. Kohtaamispaikkana toimii myös kirkon Olkkari Äänekosken keskustassa. Olkkarissa on järjestetty säännöllistä ohjattua toimintaa sekä virkistystä, kuten papin tunteja, raamattupiirejä sekä vierailijoita eri elämän osa-alueilta. (Äänekosken seurakunta.) Palvelut kuitenkin tavoittavat tällä hetkellä parhaiten eläkeikäiset miehet.

Äänekosken seurakunnan strategian mukaan, seurakunta toimii ihmisten kesellä, ollen mukana työssä, kouluissa ja laitoksissa. Seurakunta toimii eri verkostoissa niin maaseudulla kuin kaupungissa. Verkosto toimii neljällä edellä mainitulla alueella ja se on luotu seurakuntatyön tehostamista sekä tukemista varten. Alueilla on yhteinen toiminta, -talous sekä -hallintostrategia. Työn suunnittelu ja tekeminen toteutetaan yhteistyössä alueiden ihmisten, järjestöjen sekä toimijoiden kanssa. Äänekosken seurakunta on strategiansa mukaan olemassa kaikkia äänekoskelaisia varten. (Äänekosken seurakunnan strategia.)

Saimme Äänekosken seurakunnalta tilastotietoa asiakaskäyntien syistä, sekä vuoden aikana jaettujen ruoka-avustusten määristä. Valitsimme lähemmin tarkasteltavaksi vuoden 2019 tilaston, jotta saimme mahdollisimman ajantasaista tietoa kokonaisen kalenterivuoden ajalta. Vuonna 2019 Äänekosken seurakunnassa tilastoituja asiakaskohtaamisia oli yhteensä 3281 kappaletta, asiakaskontakteja eri asiakkaiden kanssa oli yhteensä 829. Asiakkaista 60 % oli iältään 40–69-vuotiaita, 18–39-vuotiaita asiakkaista oli 18 %. Työelämän ulkopuolella

asiakkaista oli 90 %. Taloudellisista avustuksista 65 % jaettiin yksin asuville, 12 % toisen kanssa asuville ja 23 % lapsiperheisiin. Ruokakasseja Äänekosken seurakunnassa jaettiin vuoden aikana 1908 kappaletta. (Katrina Diakonia, tilastot 2019.) Vuoden 2020 tilastot vaikuttavat syyskuun loppupuolella noudattavan samaa kaavaan vuoden 2019 tilastojen kanssa, joten suurta muutosta asiakas- ja avustusmäärissä ei vuoden aikana ole tapahtunut. (Katrina Diakonia, tilastot 2020.) Tilastoista voidaan päätellä, että suurin osa Äänekosken seurakunnan diakoniatyön asiakkaista oli yksin asuvia, työkäisiä ihmisiä.

Kuviossa 3 havainnollistamme syitä asiakaskohtaamisille Äänekosken seurakunnassa vuonna 2019. Suurimmassa osassa asiakaskohtaamisiin syynä oli talous, toiseksi suurimpana syynä kohtaamisiin oli terveyteen tai sairauteen liittyvät asiat. Muita syitä kohtaamisille olivat ihmissuhteisiin liittyvät asiat, opiskeluun, työelämään ja työttömyyteen liittyvät asiat, elämänkriisit, asumiseen liittyvät asiat, elämän taitekohdat, sekä uskoon ja elämän merkitykseen liittyvät kohtaamiset. (Katrina Diakonia, tilastot 2019.)

KUVIO 3. Asiakaskohtaamisten syyt Äänekosken seurakunnassa 2019 (Katrina Diakonia, tilastot 2019)

6 TUTKIMUSASETELMA

6.1 Tutkimusongelma sekä tutkimuskysymykset

Tutkimuksen aloittamisessa on tärkeää määrittää tutkimusongelma, johon lähdetään hakemaan vastausta, tältä pohjalta syntyvät päätökset siitä, millaista aineistoa on tarpeen hankkia ja millä keinoilla aineisto hankitaan. Tavoitteena on saada tutkimusongelman kannalta sekä sen alueilta luotettavaa tietoa, tämä edellyttää tutkimuskohteeseen tutustumista teoriassa ja käytännössä (Hirsjärvi, Hurme 2011, 15, 43). Äänekosken seurakunta kokee haasteita toiminnan kohdentamisessa asiakasta parhaiten palvelevalla tavalla. Toimintaa järjestetään paljon, ja toiminnan järjestämisessä on pyritty ottamaan huomioon erilaiset kohderyhmät. Etenkin työkäiset miehet, joilla on osattomuuden kokemuksia, jäävät usein seurakunnan järjestämän toiminnan ulkopuolelle. Kuitenkin he käyttävät seurakunnan palveluita taloudellisen avun saamiseksi. Tutkimusongelmamme on, kuinka nämä miehet saataisi osalliseksi seurakunnan toimintaan ja näin tuotua heidän elämäänsä osallisuuden kokemusta sekä sisältöä ja ihmiskontakteja arkeen. Haastattelimme miehiä teemahaastattelun keinoin heidän kokemuksestaan diakoniatyön palveluiden toimivuudesta ja siitä, millaisia palveluita tai millaista apua he kokevat tarvitsevansa ja haluavansa parantaakseen osallisuuden kokemustaan yhteiskunnassa. Tästä tutkimusongelmasta olemme johtaneet tutkimuskysymyksemme.

Suunnittelimme haastattelurunkomme siten, että haastattelurunko on jaettu kolmeen eri teemaan. Ensimmäisenä teemana olivat taustatiedot. Tässä teemassa oli kysymyksiä siitä, kuinka haastateltava on käyttänyt aiemmin diakoniatyön palveluita ja millainen mielikuva haastateltavalla on seurakunnasta ja sen toiminnasta. Toisessa teemassa käsitelimme haastateltavalla jo olemassa olevaa tietoa seurakunnan toiminnasta. Millaista tietoa haastateltavalla on olemassa olevasta toiminnasta ja onko hän mahdollisesti osallistunut johonkin toimintaan. Kolmas teema käsitteli toiveita ja odotuksia seurakunnan järjestämästä toiminnasta. Millaista toimintaa haastateltava toivoisi ja millaiseen toimintaan hän olisi valmis

osallistumaan. Tässä teemassa käsittelemme myös miehille suunnatun toiminnan tarpeellisuutta haastateltavan näkökulmasta.

Aloitimme haastattelun helpolla ja laajalla avauskysymyksellä. Avauskysymyksen esittämisellä oli haastateltavaan ja haastattelutilanteeseen paljon positiivisia vaikutuksia. Tarkoituksenamme oli saada haastateltavalle onnistunut kokemus siitä, että hän osaa vastata kysymyksiin, onnistuneen kokemuksen myötä haastattelijan jännitystilanne laski, tämä toimintamalli sujuvoitti haastattelua. Avauskysymyksen avulla saimme herätettyä haastateltavan mielenkiinnon haastatteluun sekä sen sisältämään aiheeseen ja haastateltava voi kertoa aiheesta omasta näkökulmastaan kykyjensä mukaisesti. Tämän jälkeen siirryimme pääkysymyksiin, joihin esitimme tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Esitimme mahdollisia jatkokysymyksiä edellisten kysymysten perusteella syntyneistä tarpeista. Tutkimushaastattelu kirjassa kyseistä strategiaa sanotaan suppilotekniikaksi. Kaikki kysymyksemme ovat avonaisia, selkeitä ja riittävän lyhyitä. (Hirsjärvi, ym. 2011, 105 –112.)

6.2 Tutkimusmenetelmä

Valitessamme tutkimusmenetelmää tutkimukseemme mietimme millainen kohderyhmä haastateltavamme tulevat olemaan. Kohderyhmänämme ovat työikäiset miehet, joilla on osattomuuden kokemuksia sekä päihdeongelmia. Tätä kohderyhmää on usein vaikea tavoittaa. Miehille ominaisia piirteitä ovat motivaation puute sekä alhainen koulutustaso, nämä tekijät huomioiden haastattelututkimusmenetelmänä tukee tarkoitustamme parhaiten. Uskomme, että kyselylomakkeella toteutettuna tutkimus jäisi sisällön puolesta vajaaksi ja vastausten määrä jäisi tutkimuksen kannalta liian vähäiseksi. Haastattelussa menetelmänä koimme positiiviseksi sen, että haastattelussa on mahdollisuus motivoida henkilöä toisin kuin kyselytutkimuksessa, haastattelun avulla saadaan myös enemmän kuvaavia esimerkkejä sekä kieltäytymisprosentti on pienempi kuin lomaketutkimuksessa. (Hirsjärvi ym. 2011, 36.) Näistä syistä päädyimme valitsemaan tutkimusmenetelmäksi teemahaastattelun.

Haastattelu on tutkimusmenetelmänä joustava ja sallii täsmennykset sekä lisäky-symykset. Haastattelussa ollaan suorassa kontaktissa haastateltavan kanssa, jo-ten tilanne antaa mahdollisuuden hankkia tietoa myös itse haastattelutilanteesta. Ei kielelliset vihjeet voivat antaa lisätietoa vastauksista ja auttaa ymmärtämään merkityksiä. Haastattelutilanteessa haastattelukysymysten paikkoja voidaan tar-vittaessa vaihtaa haastattelun sujuvan etenemisen edistämiseksi. Haastattelu valitaan usein menetelmäksi siksi, että haastateltava halutaan nähdä aktiivisena osapuolena, jolla on mahdollisuus tuoda esiin itseään koskevia asioita mahdolli-simman laajasti. Haastattelu on toisaalta taas menetelmänä aikaa vievä ja se si-sältää monia virhelähteitä, jotka voivat johtua joko haastattelijasta tai haastatel-tavasta. Hyvä haastattelu vaatii haastattelijalta kokemusta ja taitoa. (Hirsjärvi ym. 2011, 24–36.)

Teemahaastattelu on keskustelu, jolla on etukäteen päätetty tarkoitus. Haasta-teltavalle esitetään avoimia kysymyksiä ilman valmiita vastausvaihtoehtoja. Haastateltava voi pitkälti määritellä keskustelun suunnan, jolloin haastattelijan ennakkokäsitysten vaikutus on pieni ja haastateltavan kokemuksesta saa moni-puolisen kuvan. Haittana teemahaastattelussa on se, että näin syntyvä aineisto on luonteeltaan sekavaa ja jälkeinpäin voi olla työlästä jäsenellä aineistoa ja tehdä siitä päätelmiä. Metodi soveltuu parhaiten kohdistettuna muutamaan haas-tateltavaan. Haastattelun etuna on myös se, että haastattelijalla voi havainnoida haastateltavan oheisviestintää vastausten tukena. Haastattelu antaa yleensä luo-tettavampia ja syvällisempiä vastauksia kuin kysely. (virtuaaliyliopisto, teema-haastattelu.) Haastattelun, havainnoinnin sekä kahden tutkijan yhdistäminen laa-jentaa menetelmäämme, joka laajentaa näkökulmia sekä lisää tutkimuksen luo-tettavuutta. Monimetodisen lähestymistavan etuna on perusteettoman varmuu-den vähentäminen, joka sulkee pois näennäisen varmuuden saavuttamista. (Hirsjärvi ym. 2011, 38.)

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, joka eroaa muista haastatte-lulajeista monessa suhteessa. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille samat, haastattelijalla voi kuitenkin haastattelun edetessä vaihtaa ky-symysten paikkoja. Kysymyksiin ei anneta vastausvaihtoehtoja, vaan haastatte-lija vastaa kysymyksiin omin sanoin. Teemahaastattelu kohdennetaan tiettyyn

teemaan, josta keskustellaan, haastattelussa ei käytetä yksityiskohtaisia kysymyksiä. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä siitä syystä, teema alue on kaikille sama, kun taas muissa puolistrukturoiduissa menetelmissä kysymykset jopa kysymysmuotoon saakka ovat kaikille haastateltaville samanlaiset. (Hirsjärvi ym. 2011, 47 – 48.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jolla pyritään ymmärtämään tutkittavan kohteen ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu käytettäväksi silloin kun halutaan selvittää kontekstia ja käyttäytymisen merkitystä, tutkimuksessa otetaan huomioon haastateltavien menneisyys sekä heidän kehityksensä mukana tulevat tekijät. Kvalitatiivinen haastattelu pyrkii kulttuuristen säännönmukaisuuksien etsimiseen. Haastattelututkimus on luonteeltaan sellaista tutkimusta, jossa haastateltava ja haastattelija ovat vuorovaikutuksessa keskenään, jolloin voidaan ajatella kaikkien haastattelututkimusten olevan luonteeltaan kvalitatiivisia, sillä haastattelija saattaa vahvistaa haastateltavaa. (Hirsjärvi ym. 2011, 21-25.)

Kvalitatiiviset tutkimukset kärsivät usein liian pitkästä raportoinnista, tällöin tutkija esittää liikaa yksityiskohtaisia seikkoja. On tärkeää miettiä, onko jokainen yksityiskohta olennainen ilmiön ymmärtämisen kannalta. Tarkoituksen on hyvä ohjata kuvausta, mitä asioita kannattaa kuvata halutun lopputuloksen aikaansaamiseksi. Usein kuvauksessa on tärkeää sijoittaa kuvaus aikaan ja paikkaan, johon ilmiö kuuluu. (Hirsjärvi ym. 2011, 145–146.)

Laadullista tutkimusta voidaan analysoida usealla tavalla, karkeasti tavat voidaan jakaa kahteen luokkaan. Lähestymistavassa, jossa pyritään selittämiseen, käytetään yleensä tilastollista analyysiä sekä päättelyä. Ymmärtämiseen pyrkivässä tavassa taas käytetään yleensä laadullista analyysiä ja päättelyä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1999, 244.) Valitsimme ymmärtämiseen perustuvan analyysitavan, koska tarkoituksenamme on ymmärtää haastateltavia kokonaisvaltaisesti ja yksityiskohtaisesti heidän omasta näkökulmastaan. Halusimme saada vastausten pohjalta luotua sellaista tutkimusaineistoa, jonka pohjalta uuden toiminnan suunnittelun kohdentaminen onnistuu nimenomaan tutkimallemme kohde-ryhmälle.

7.2 Kohderyhmä sekä aineiston kerääminen

Haastateltavia on oltava tutkimuksen laadun kannalta riittävän monta, ei kuitenkaan liian paljon. Kvalitatiivisesti suuntautuneessa haastattelututkimuksessa muutamaa henkilöä haastatteleamalla voidaan saada merkittävää tietoa. Mikäli tehdään tapaustutkimusta, voidaan jokaisen haastatellun yksilön kohdalla saada paljon havaintoja ja aineisto on siten runsas. Kvantitatiivinen lähestymistapa antaa mahdollisuuden keskittyä yksityiskohtiin ja selvittää tilanteiden ja olosuhteiden merkityksiä. (Hirsjärvi ym. 2011, 59 – 60.)

Kohderymänä tutkimuksessa olivat aikuiset miehet, joilla on ongelmia päihteisiin liittyen. Tavoitteenamme oli saada haastateltaviksi viisi 30-50-vuotiasta miestä, jotka käyttävät diakoniatyön palveluita saadakseen taloudellista avustusta, mutta eivät muutoin osallistu seurakunnan järjestämään toimintaan. Haastateltavat tulivat Äänekosken seurakunnan kautta, haastateltaviksi pyrittiin saamaan henkilöitä, joilla olisi motivaatioita vastata kysymyksiin. Kaikilla haastateltavillamme päihteiden käyttö oli jossakin roolissa osallisuuden kokemuksessa. Halusimme kerätä ajatuksia myös siitä, millaisen avun miehet kokevat tarpeelliseksi sekä siitä, millaiseen toimintaan he olisivat mahdollisesti tulevaisuudessa valmiita osallistumaan. Pyrimme saamaan tietoa siitä, kuinka tärkeäksi miehet diakoniatyön kokevat, mitä he seurakunnan järjestämästä työstä tietävät ja millaisia mielikuvia heillä seurakunnan järjestämästä toiminnasta on. Haastattelut teimme yksittäin, rauhallisessa tilassa, jonka haastateltava oli valinnut itselleen mieleiseksi.

Saimme miehiä haastateltavaksi lopulta neljä, haastateltavat olivat iältään 49-58-vuotiaita. Haastateltavien löytäminen osoittautui haastavaksi koronapandemian takia. Seurakunnissa työtä tehdään korona aikana supistetusti ja uusilla työvälineillä. Avoimia diakonin vastaanottoja, joihin voisi tulla ilman ajanvarausta ei toteuteta. Diakoniatyöntekijä joutui siis etsimään haastateltavia selaamalla tietojärjestelmästä potentiaalisia haastateltavia ja soittamalla heille henkilökohtaisesti. Haastateltavien yhteystiedot annettiin toiselle opinnäytetyöntekijöistä, joka sopi haastateltavien kanssa haastattelupaikan ja ajan. Kolme neljästä haastateltavasta haastateltiin haastateltavan kotona ja yksi diakoniatyöntekijällä.

Koronatilanteen vuoksi päädyimme lopulta siihen ratkaisuun, että vain toinen meistä on haastattelutilanteessa paikalla. Mietimme myös haastattelun tekemistä puhelimitse tai haastattelun muuttamista kokonaan kirjalliseen muotoon. Sillä hetkellä, kun opinnäytetyötä toteutettiin, oli ohjeistuksena välttää ylimääräisiä lähikontakteja sekä suositus kasvomaskin käytöstä lähikontaktissa (THL, tarttuminen ja suojauminen- koronavirus). Päädyimme lopulta haastatteluun paikan päällä riskeistä huolimatta, sillä koko haastattelu olisi saattanut kärsiä toteutustavasta puhelimitse tai kirjallisesti. Opinnäytetyömme haastateltavat ovat vaikeasti tavoitettavia seurakunnankin taholta ja haastattelutilanne jännittävä, joten puhe- linhaastattelulla emme välttämättä olisi saaneet kattavia vastauksia kysymyksiin. Kirjallisilla kysymyksillä taas vastaukset olisivat voineet jäädä saamatta kokonaan tai vastaukset olisivat mahdollisesti hyvin lyhyitä johtuen kirjoittamisen viemästä ajasta.

Valmistauduimme haastatteluun perehtymällä erilaisiin haastattelustrategioihin sekä etsimme mahdollisista haasteista tietoa kirjallisuudesta sekä internetlähteistä. Tämän lisäksi harjoitteleimme haastattelutilannetta käytännössä yhdessä, testaten kysymysten toimivuutta sekä haastattelun sujuvuuden kannalta toimivinta järjestystä kysymyksille. Perusteellinen valmistautuminen auttoi meitä saamaan mahdollisimman konkreettiset tutkimustulokset ilmiöstä ja osasimme tarvittaessa varautua nopeaan strategian muutokseen haastattelutilanteessa.

Haastattelutilanteessa haastattelijalla oli mukana haastattelurunko, jonka mukaan haastattelussa edettiin (LIITE 1). Haastattelija kiinnitti erityistä huomiota siihen, että kysymykset esitettiin haastateltaville samassa muodossa ja samassa järjestyksessä, jotta kysymysten vastaukset ovat vertailukelpoisia keskenään. Haastattelut tallennettiin puhelimen nauhurilla litterointia varten. Haastattelut olivat kestoltaan viidestätoista minuutista puoleen tuntiin. Haastattelut aloitettiin yleisellä jutustelulla, haastatteluluvan allekirjoittamisella ja sillä, että haastateltaville kerrottiin mitä haastattelun aikana tapahtuu. Kaikki haastateltavat olivat silminnähden hermostuneita haastattelutilanteessa, joten tunnelman keventäminen oli tärkeässä roolissa. Kaksi neljästä haastateltavasta eksyi herkästi haastattelun aiheesta kertomaan jotakin siinä hetkessä mieleen tullutta tarinaa, heidän kohdallaan puheen rajaaminen haastattelurungon puitteisiin oli haastavaa. Heidän

kohdallaan haastattelumateriaaliin kertyi paljon haastatteluun kuulumatonta asiaa. Kaksi haastateltavista oli melko lyhytsanaisia ja heidän kohdallaan mieltämämme lisäkysymykset tulivat tarpeeseen. Haastateltavista kolmelle ennakkokäsitys terminä oli vieras. Ongelman tiedostettuamme, haastattelija avasi termiä haastateltaville. Emme lähteneet muuttamaan termiä viimeiseen haastatteluun, vaikka tiedostimme ongelman.

7.3 Tutkimuksen analyysi ja prosessi

Litterointi tarkoittaa haastatteluaineiston kirjoittamista tekstiksi. Litteroinnin tarkkuudesta ei ole olemassa ohjetta, joka olisi yksiselitteinen (Hirsjärvi ym. 2011, 139). Litteroimme haastatteluissa saadun materiaalin sanatarkasti, kuitenkin niin että täytesanoja ei litteroitu. Näin aikaansaatu litteroitu materiaali luettiin läpi useita kertoja. Ennen litterointia kuuntelimme haastattelumateriaalit kumpikin tahoillamme useaan kertaan, tarkoituksenamme oli tutustua mahdollisimman hyvin haastatteluaineistoon. Haastatteluaineistoa kertyi sanatarkasti litteroituna tekstinä kaksikymmentäyhdeksän sivua. Litteroimme tekstin Word-tiedostona kuunnellen äänitiedostoa ja kirjoittaen samalla pieniä pätkiä kerrallaan. Ennen seuraavaan vaiheeseen siirtymistä, tarkastimme tekstin kuuntelemalla haastattelut vielä kerran läpi samalla tekstiä lukien.

Aineiston kuvaileminen luo perustan analyysille. Kuvailemalla kartoitetaan henkilöiden, tapahtumien ja kohteiden piirteitä ja ominaisuuksia. Materiaalille esitetään kysymyksiä kuten, kuka, milloin, missä, kuinka paljon ja kuinka usein. (Hirsjärvi ym. 2011, 143.) Saatuaamme litteroinnin valmiiksi, luimme molemmat tahoillamme materiaalin läpi esittäen materiaalille kysymyksiä ja miettien millaista tietoa materiaali sisälsi. Tahoillamme tekstiin tutustuttuamme muistiinpanoja tehden, keskustelimme yhdessä muistiinpanoistamme ja huomioistamme. Mietimme mikä tieto materiaalissa on oleellista tutkimuksemme ajatellen ja mikä tieto voidaan jättää analyysivaiheessa pois. Kahdessa haastattelussa tutkimuksen kannalta turhaa tietoa kertyi paljon, sillä haastateltavat kertoivat muun muassa terveystietojaan sekä tarinoita tuttavistaan.

Aineiston luokittelu luo pohjan, jonka varassa haastattelua tulkitaan, yksinkertaistetaan ja tiivistetään. Luokitettaessa aineisto jäsentyy vertailemalla aineiston eri osia keskenään. Näin voidaan luokkien avulla määrittää keskeiset käsitteet suuresta aineistomäärästä. Luokittelun jälkeen luokkia voidaan yhdistellä miettimällä, kuinka olennaisia mikäkin luokka on, kuinka ne voidaan käsitteellisesti erottaa, onko luokilla yhteyksiä toisiinsa. Samalla voidaan myös miettiä, sulkeeko jokin luokista toisen pois ja sitä, ovatko luokat samanarvoisia merkittävyydeltään. (Hirsjärvi ym. 2011, 148 – 149.)

Luokittelimme vastaukset taulukkoon käyttämiemme teemojen alle. Ensimmäisessä teemassa olivat taustatiedot haastateltavasta ja haastateltavan olemassa olevat kontaktit seurakuntaan, toisessa teemassa käsiteltiin haastateltavalla olemassa olevia tietoja seurakunnan toiminnasta ja diakoniatyöstä ja kolmannessa teemassa haastateltava sai esittää toiveita ja odotuksia seurakunnan järjestämälle toiminnalle. Materiaalien järjestäminen teemoittain, teki haastattelumateriaalista helpommin käsiteltävän.

Lähdimme pelkistämään haastateltavien ilmaisuja taulukkoon (LIITE 2). Eteenimme kysymys kerrallaan teemojen mukaisessa järjestyksessä luoden haastateltavien ilmaisuista lyhempiä ja pelkistetympiä. Luotuamme pelkistetyt ilmaukset, yhdistimme ilmauksia keskenään samankaltaisiin luokkiin (LIITE 3). Yksinkertaistimme ja luokittelimme litteroidun materiaalin teema kerrallaan edeten.

Tutkimus ei pääty tutkimuksen analyysiin. Analysoitu materiaali jättää tutkijalle eteen korrelaatioita ja jakaumia, jotka on selitettävä ja tulkittava. Tulkinta tarkoittaa analysointivaiheessa esille nousseiden asioiden pohdintaa sekä selkiyttämistä. Analysointivaiheessa voi nousta esiin monenlaisia ongelmia, kuten kielellisten ilmausten tulkinta analysointivaiheessa. Tutkija, tutkittava ja jopa tutkimuksen lukija saattavat ymmärtää tutkimusta tai sen jotain vaihetta eri tavoin. On tärkeää miettiä tulkintavaiheessa myös se, kuinka haastattelijat ymmärtävät haastateltavaa haastattelutilanteessa. Tulkinnassa jopa faktoista voi syntyä erimielisyyksiä, sillä havaitsemme ja tulkitsemme asioita eri tavoin. Kun tuloksia pohditaan, on hyvä ottaa huomioon useita tulkintavaihtoehtoja. (Hirsjärvi ym. 2009, 229 – 230.)

Tulkintaa tehdessämme vertailimme vielä haastateltavien kielellisiä ilmauksia analyysivaiheessa yksinkertaistamiimme ilmauksiin. Meistä vain toinen oli mukana haastattelutilanteessa, joten tulkitsimme haastatteluja eri näkökulmista. Litteroidusta tekstistä ei pysty tulkitsemaan esimerkiksi eleiden merkitystä puheen tukena. Päätimme tehdä tulkintaa ensin erikseen ja lopuksi vielä yhdessä keskustellen ja varmistaen, että olimme tulkinneet tilanteet ja haastateltavat samoin. Analysoimme kysymysten tulokset teemoittain, kysymys kerrallaan edeten.

8 TULOKSET

Tutkimuksemme tarkoituksena oli haastattelututkimuksen keinoin saada miesten ääni kuuluviin, kun Äänekosken seurakunnan diakoniatyön toimintaa kehitetään. Tutkimuksen tuloksena toivomme saavamme miesten mielipiteitä siitä, millaista olisi sellainen seurakunnan järjestämä toiminta, johon miehet olisivat valmiita osallistumaan ja sitoutumaan. Haimme vastauksia myös siihen, millaisia kokemuksia työikäisillä miehillä on seurakunnan diakoniatyön järjestämästä toiminnasta ja kuinka tärkeänä miehet seurakunnan toimintaa pitävät. Miesten taustoista pyrimme selvittämään, mikä heille aiheuttaa heidän elämässään osattomuuden kokemusta. Pyrimme selvittämään millaista toimintaa miehet seurakunnan diakoniatyöhön toivovat ja millaiseen toimintaan he olisivat valmiita osallistumaan.

8.1 Haastateltavien kuvaus

Haastateltavista miehistä nuorin oli 49-vuotias, oli 58-vuotias. Ikäjakauma haastateltavilla oli alle kymmenen vuotta – miehet olivat siis melko saman ikäisiä. Haastateltavat olivat kaikki työikäisiä miehiä, mutta kuitenkin haastattelu hetkellä kukaan miehistä ei käynyt palkkatyössä. Kaikki haastateltavat ovat hakenneet taloudellista apua tai ruoka-apua Äänekosken seurakunnan diakoniatyöstä. Kukaan miehistä ei osallistu tällä hetkellä säännöllisesti muuhun seurakunnan toimintaan. Yksi miehistä kertoi olevansa yhden lapsen yksinhuoltaja, muiden miesten lapset olivat täysi-ikäisiä. Kaikkia miehiä yhdisti huono taloudellinen tilanne sekä jonkinasteinen päihdeongelma.

Juovana aikana sitä piti saada juomista ja muulla ei ollu väliä ja sit jäi näitä laskuja ja vuokria rästiin ja nyt sitte niitä oon pikkuhiljaa saanu sovittua, että maksan osissa niitä. Ja sitte ku mä oon työttömänä tässä iha omasta tahdostani vielä, nii mulla menee ne rahat sitte niihi, että mä saan perus arjen ja laskut hoidettua.

Haastateltavista kaikki olivat saaneet ruoka-apua EU-kassien muodossa sekä lahjakortteina lähialueensa kauppoihin. Kaksi miestä neljästä mainitsi saaneensa avustusta pienien laskujen maksamiseen. Yksi miehistä kertoi myös saaneensa ennen joulua pienen lahjakortin joululahjojen ostamista varten. Yksi miehistä kertoi osallistuvansa säännöllisesti seurakunnan järjestämille leireille. Kaksi miehistä kertoi saaneensa keskusteluapua diakoniatyöstä. Jokainen haastatellusta miehestä piti diakoniatyöstä saamaansa apua itselleen merkittävänä.

8.2 Päihteidenkäyttö vaikutti miesten osallisuuden kokemukseen

Kaikilla haastattelemlamme miehillä sosiaalisia suhteita oli vähän. Kaksi miehistä nimesi omat lapset sekä omat vanhemmat itselleen tärkeimmäksi sosiaalisiksi suhteeksi. Kaikkia miehiä yhdisti se, että heillä on muutama läheinen kaveri, joiden kanssa he viettävät aikaa. Suurin osa haastateltavista kuvasi, että ennen päihdeongelmaa ystäviä oli ollut enemmän, oman elämän ongelmien myötä ystävät olivat kaikonneet ympäriltä. Haastateltavista kaksi nimesi itselleen tärkeäksi ihmissuhteeksi diakoniatyöntekijän tai jonkin muun käyttämänsä palvelun työntekijöitä. Yksi miehistä oli saanut viime aikoina paljon uusia ystäviä kristillisestä mielenterveys- ja päihdekuntoutusyksiköstä.

Sillon ku mulla nää ongelmat alko ja alkoholi ongelmat ja muutakin psyykkistä ongelmaa on. Ennen sitä mulla oli, sanotaanko hirveästi kavereita. Mutta nyt kun mä oon tässä ollu, on karsiutunu ihan luonnostaan näiden mun ongelmien takia, ne kaverit.

Kaikkien miesten ystävyssuhteita yhdisti jollakin tavalla päihteiden merkitys ystävyssuhteiden ylläpitoon. Miehet kertoivat kavereidensa käyttävän runsaasti alkoholia. Yksi miehistä kertoi, että oli luvannut tyttärelleen, ettei tämä näe häntä koskaan käyttämässä alkoholia. Tämä mies koki kavereiden kanssa yhteydenpidon hankalaksi silloin, kun kaverit ovat humalassa ja hän itse on kotona selvinpään.

Sillai että ne on aika paljon viinaan meneviä, että sitte on vähemmän kontaktia, kun ne on niinku juontitouhussa. Kyllä mulla on

se että oon ottanu minäki aikanaan ihan riittävän paljon että nykyään se on hyvin vähästä.

Kaksi haastateltavista kertoi, että kavereiden kanssa ajan viettäminen on suurimmaksi osaksi alkoholiin liittyvää yhdessäoloa. Tällaista ajanviettoa miehet eivät kokeneet aina mielekkääksi yhdessäoloksi.

No se on justinsa etupäässä sitä alkoholin otto mikä nyt ei ole välttämättä oikeen mielekästä aina.

Kaksi miehistä kertoi heille olevan elämässä tärkeää oman perheen kanssa vietetty aika. Omille lapsille toivottiin parempia lähtökohtia ja elämää kuin mitä itsellä on ollut. Kaikille miehille oma terveys oli elämässä tärkeä asia. Kolmella miehistä omaan terveydentilaan liittyi huolta tai terveydentila esti tekemästä itselle tärkeitä asioita.

..toivois hänelle että vähän semmonen helpompi elämä. Ei tarviis välttämättä samaa käyä mutta kaikella tällä on tarkoitus, joitain koetellaan enemmän ja joitakin vähemmän.

Itselle tärkeiden asioiden toteuttamiseen esteenä nähtiin myös raha – liikkuminen paikasta toiseen oli vaikeaa, kun rahaa ei ollut. Ystävyysuhteet nimettiin myös omassa elämässä tärkeäksi voimavaraksi. Näihin suhteisiin kaikki miehet liittivät päihteiden mukanaan tuomia haasteita, sillä itse on vaikea elää päihteetöntä elämää, kun kaverit vieressä käyttävät päihteitä.

Laatu on korvannu määrän, on tullu uusia ystäviä ja sitten niitä ketkä on pysyny mukana tässä matkan varrella, vaikka mulla on ollu sitä alkoholismia, että ei oo hylänny mua ja auttanu mua.

8.3 Tietoa seurakunnan toiminnasta ja diakoniatyöstä oli vähän

Kaikki miehet olivat käyneet pidemmän aikaa diakoniatyön vastaanotolla hakemassa rahallista avustusta tai ruoka-apua. Yhtä miestä lukuun ottamatta miehet eivät olleet osallistuneet aiemmin muuhun seurakunnan toimintaan. Vain yksi miehistä nimesi keskusteluavun diakoniatyön toimintamuodoksi, vaikka kaikki

miehet kertoivat keskustelleensa diakonin kanssa hakiessaan avustusta. Kolme miehistä kertoi tietävänsä seurakunnan järjestämästä toiminnasta vähän tai ei lainkaan. Kaksi miehistä kertoi, että seurakunnan toiminnasta on vaikea löytää tietoa. Tietoa miehet etsivät lehdistä. Yksi miehistä kertoi käyneensä viime aikoina seurakunnan internetsivuilla. Yksi miehistä kertoi saaneensa tietoa toiminnasta diakonin luona käydessään. Miehet nimesivät puskaradion väyläksi saada tietoa toiminnasta – tutut kertovat eteenpäin tapahtumista.

Aika vähän, aika vähän että se ehkä on viimeks mitä oon kuullu niin se aamupalahomma oli. En tiä onko sitä enää tuolla. Että kyllä melkeen on siinä minun tiedot.

Kaikki miehet nimesivät seurakunnan järjestämän aamupalan tietämökseen seurakunnan toiminnaksi. Kaksi miehistä kertoi käyneensä aamupalalla. Kaikki miehet kertoivat aamupalan järjestämisen seurakunnalta hyväksi toiminnaksi. Kaksi miehistä nimesi yhteiset aamupalat tärkeäksi etenkin syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville ihmisille. Yksi mies kertoi aamupalalle menemisen haastavaksi, sillä hänellä ei ollut tuttuja alueella, joiden kanssa mennä ja yksin meneminen tuntui hankalalta.

..ennen sillon ku korona aalto tuli nii mä kävin sillon siellä nii kyllä siellä oli että tuota niin kaiken ikäsiä oli että nuorista vanhoihin ja työttömistä työläisiin ja ihan kaikenlaista porukkaa.

Kaikki haastateltavat kertoivat mieltävänsä seurakuntalaiset monenlaisiksi ihmisiksi. Kaikki miehistä nimesivät syrjäytyneet, kun miettivät millaisia ihmisiä seurakunnassa kävijät ovat. Kaksi miehistä kertoi, että ongelmatilanteissa yleensä mennään seurakuntaan hakemaan apua, kuitenkin näitä ihmisiä harvoin näkee istumassa jumalanpalveluksissa.

..Pääpiirteissään niin ongelmatilanteissahan ne tulee käymään usein ja sitte aika harva niistä kumminkaan jumalanpalveluksissa käy kuitenkin.

Miehet kertoivat, ettei heillä ole ennakkokäsityksiä seurakunnan järjestämästä toiminnasta. Kaksi miehistä kertoi, että ensimmäisellä kerralla diakonin luokse

meneminen mietitytti. Kaksi miehistä liitti uskovaiset vahvasti ennakkokäsitys termiin, he kertoivat, ettei heillä ole mitään uskovaisia vastaan.

..ekaa kertaa kävin siellä nii oli tosiaan sellanen olo että mitähän tää on ja onko tää vähän samanlainen ku joku sosiaalitoimisto tai kelan toimisto että sellasta virallista että istut siinä suurin piirtein ja kuuntelet saarnaa että miten sä nyt tälleen ja tuolleen. Mut ei se oli ihan sitte päinvastasta että se oli avointa ja semmosta että. Se on just se kynnyks et pitäs saada kaikki tommonen madallettua.

Mielipidettä seurakunnan toiminnasta miesten oli vaikea muodostaa. Kolme miehistä kertoi, että seurakunnan toiminta on varmasti tärkeää – mielipidettä ei juuri muuten osata sanoittaa, kun kokonaiskäsitystä toiminnasta ei ole.

Kaikki miehet pitivät seurakunnan toimintaa tärkeänä. Kolme miehistä nimesi aamupalan ja ruoka-avun erityisen tärkeäksi toiminnaksi. Aamupala nimettiin tärkeäksi myös yhteisöllisessä merkityksessä. Aamupalalla käy paljon ihmisiä, joten yksinäinenkin löytää helposti juttuseuraa itselleen. Kaksi miestä kertoi alkoholiongelmaansa ja siitä, kuinka suuri apu seurakunnan diakoniatyöstä oli ollut vaikeassa tilanteessa taloudellisesti. Yksi miehistä kertoi diakoniatyön keskusteluavun olevan itselleen merkityksellistä.

Kyllä ehdottomasti, että justiinsa itelle alkoholiongelman kautta nää keskustelut justiinsa ja nää avustukset ja avun antaminen niin ne on kyllä mulle tärkeitä että se on osa sitä kokonaisuutta.

8.4 Miehet kaipaavat keskustelua

Vaikka miehet eivät osanneet nimetä keskusteluapua diakoniatyöksi, kaikki miehet tarkemmin kysyttäessä kertoivat keskustelun taloudellista apua hakiessa mielekkääksi.

Meillähän oli nytki viimeks kun kävin siinä, nii varmaan reilu puolituntia iha puhuttiin niitä näitä. Niinku se on se lappuhomma minuutin homma ja sitten siinä keskustellaan ihan muuta.

Diakoniatyöntekijä koettiin keskustelussa yhdenvertaiseksi keskustelukumppaniksi, jonka kanssa jaettiin arjen asioita, huolia ja murheita.

..mitä nyt diakonin kanssa viimeks puhuttii nii se oli iha hyvä keskustelu siinä. Ja sitte siinä puhuttii vähän diakoninkin sairauksista siinä samalla et ei se ollu ykspuolista.

Keskustelusta miehet kokivat saaneensa apua arjen asioiden selvittämiseen, laskujen maksuun ja neuvoja avun hakemiseen. Vain yksi miehistä kertoo käyneensä diakonin luona pelkästään keskusteluapua hakemassa.

Ku tuo lasten äiti kuoli kesäkuussa niin, siitä puhuttiin jonkun verran siinä. Siinä on omat hommassa nyt tossa meillä kesken tai periaatteessa mulla, ku me on erottu. Mutta nuo lapset ja varsinki kun on yks alaikäinen lapsi, niin niitten asioiden hoitaminen.

Tietysti perhe elämien takia ja muuta niin käy keskustelemassa ja veleka asioista ja kaikista nii tuota niin on tullu tutuksi.

Yksi miehistä ajatteli miehiä myös erilaisina keskustelijoina, joista jokaiselle tulisi antaa aikaa puhumiseen ja kuulluksi tulemiseen.

Ku mä tiän sen, että ku näistä ruvetaan puhumaan, että sit siellä on niitä hiljaisia aluks. Mutta sitte alkaa tulla sitä tarinaa, ku aukeaa vähän siinä, niin se saattaa kestää se yhden henkilönki, joka haluaa puhua ne asiat nii pitkän aikaa, kun alkaa tulla sitä juttua. Mikä on tärkeä hänelle.

8.5 Seurakunnan järjestämä miestyö kiinnostaa

Kaikki miehet olivat kiinnostuneita seurakunnan järjestämästä toiminnasta. Miehiä kiinnostivat erityisesti retket sekä erilaiset vapaamuotoiset kokoontumiset. Retkissä kaikki miehet kiinnittivät huomiota siihen, ettei tekeminen saisi olla liian urheilullista, ettei huono liikkuminen olisi esteenä osallistumiseen. Leireistä oli kiinnostunut yksi miehistä. Retkikohteiksi miehet miettivät esimerkiksi makkarapaistoa nuotiolla jutellen tai bussimatkaa jääkiekkopeliin pienellä omakustanneosuudella.

Kaikki miehet olivat kiinnostuneita keskusteluryhmästä, jossa olisi tarjolla esimerkiksi kahvia ja pikku purtavaa. Kahvittelun lomassa voisi viettää aikaa yhdessä. Tapahtumaan ei kaivattu välttämättä muuta ohjelmaa, mutta esimerkiksi diakoni voisi olla keskustelua ohjaamassa ja huolehtimassa hengellisestä puolesta.

Ihan sellanen joku kahvittelu ja keskustelu niin kyllä ihan hyvin voisin ajatella osallistuvani siihen. Ei siinä, en nää siinä mitään estettä silloin vaan kun olen hyvässä kunnossa niin ei ollenkaan olis vastenmielistä se.

Miehet alkoivat jo pohdinnan alkuvaiheessa miettiä, millainen kohderyhmä tulisi olemaan. Olisivatko kohderyhmänä vain miehet, vai olisiko mielenterveys- ja päihdeongelmaiset miehet eriytetty. Kohdentamista pidettiin hyvänä vertaistuen vuoksi. Omaan tilanteeseen koettiin liittyvän myös häpeää.

..sellanen tavallaan, että hävettää se mitä on ollu ja mitä on. Jos sinne tulis sitten niin sanottuja normaaleja ihmisiä, mitä nyt ei oo olemassakaa. Nii kumminki sellasia, kellä ei oo käsitystä ehkä sitte tämmösisistä ongelmista, että minkälaisia ne on. Niin ehkä sitte jos semmonen piettä keskusteluryhmä ja siellä olis kaikki sekasin, nii sit siellä ei ehkä kehtais puhua niistä asioista.

Silloin kun vertaisten kans juttelee nii ei tarvi selitellä tai alottaa mitään alusta, ku se asia niin kaikki tietää mistä puhutaan eikä kukaan tuomitse toista. omalta kannalta semmosta pitäisin tärkeänä.

...Nii sillä, jolla asiat on hyvin, niin se on vähän niinku eri planeetalta ku semmonen kellä on elämä huonossa mallissa ja murheita ja suruja rahaongelmia ja alkoholin kans ongelmia ja mielenterveysongelmia. Nii se ei välttämättä niinku natsaa se homma.

Kun miehet haastattelussa miettivät mahdolliseksi toiminnaksi keskusteluryhmää miehille, kokivat kaikki miehet tämän positiiviseksi ajatukseksi. Keskusteluryhmä toisi miesten elämään kaivattua sisältöä ja ajanvietettä. Muiden kokemusten kuuleminen kiinnosti myös suurinta osaa miehistä.

Ku tahtoo nää muutamat kaverit ketä on nii tosiaan soittelee sitten umpipäissään niin niin ei siinä tuu semmosta kunnan keskustelua. Mieluummin loppu se puhelu aika äkkiä. Nii ei siitä tuu mitää. Nii ei

siinä mielessä semmonen keskusteluhomma oo ikinä varmaan haitaks varskinki sillo jos siinä on jollain tavalla samassa tilanteessa.

Keskusteluryhmään kaikki miehistä olisivat valmiita osallistumaan. Miehiä kuitenkin mietitytti kohderyhmän tavoittaminen ja osallistujien sitoutuminen toimintaan, sillä masennus ja alkoholiongelma estävät ajoittain paikalle tulon.

Se on vähä hankalaa, ku tahtoo ollaa niin että on menty siihen pisteeseen, että väliinputoajia on nii paljo. Että miten ne jak-saa sitte osallistua niihi.

8.6 Toimintakertojen toivottu määrä, pituus ja osallistujamäärä

Kun haastattelussa kysyttiin miesten mielipidettä siihen, kuinka usein toimintaa olisi hyvä olla, vastaukset vaihtelivat yhdestä kahteen kertaan viikossa.

Kyllä se kerta viikkoon tai kerta kahteen viikkoon tai tämmöne.

Kaikki neljä miestä kertoivat, että yhdestä kahteen tuntia olisi heidän mielestään sopiva aika yhden toimintakerran pituudelle. Tarkkaa aikamäärettä miesten oli kuitenkin vaikea sanoa, sillä useampi miehistä vierasti ajatusta siitä, että paikalla pitää olla tietty aika. Miehet myös miettivät, ettei tuokio saisi olla myöskään liian pitkä. Yksi miehistä, joka oli osallistunut aikaisemmin ryhmiin, mainitsi että jotkut ovat aluksi hiljaisia, mutta avautuvat yleensä loppua kohden. Tästä syystä toiminta ei saisi olla myöskään liian lyhyt.

... nii eihän se saa liian pitkä olla. Joku pari tuntiaki nii siinä nyt kerkee aikapaljo jo kyllä.

Silleen että siinä vois olla, että ei ois semmosta aikarajaa, että pitää istua tässä tällä kellonlyömällä ja lähetään kun kello on näin että. Sanotaanko että siihen vois varata semmosen parisen tuntia...

Kun ite noissa eri ryhmissä ollu että sit siellä on niitä hiljaisia aluks mutta sitte alkaa tulla sitä tarinaa ku aukeaa vähän siinä...

Kaksi miestä neljästä piti tärkeänä, että keskustelulle perustuvan toiminnan osallistujamäärät eivät saisi olla liian suuria ja heidän mukaansa henkilömäärän ei

tulisi ylittää kymmentä osallistujaa. Yksi miehistä mielti, että tavoittaako tieto tapahtumasta tarpeeksi osallistujia, varsinkin, jos tieto on pelkästään internetissä. Siinä tapauksessa hän oli sitä mieltä, että osallistujamäärät jäävät pieneksi. Yksi miehistä kertoi kymmenen-kahdenkymmenen olevan hyvä osallistujamäärä, jos vain osallistujia riittäisi.

Kun ei paljon yli kymmenen menis. Ettei ihan hirveen iso olis.

Määrät riippuu siitä, kuinka montaa henkilöä informoidaan ja millä tavalla, että tämmösiä mahdollisuuksia on. Jos ne on vaan netissä, niin aika paljon jää tulematta henkilöitä.

Mieluummin enemmän porukkaa, esimerkiksi toistakymmentä, jos osallistujia riittää.

9 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa on tärkeää ottaa huomioon eettiset näkökulmat, sillä eettisiä kysymyksiä syntyy jokaisessa tutkimuksessa. Tärkeimpiä eettisiä periaatteita ovat haastateltavan informointiin perustuva suostumus, luottamuksellisuus, seuraukset sekä yksityisyys. Tutkimusta tulisi tarkastella sen tarkoituksen perusteella siitä näkökulmasta, mitä muuta kuin tutkimuksen tuloksia saavutetaan, parantavatko tutkimuksen tulokset tutkittavana olevaa inhimillistä tilannetta. Litteroidun materiaalin analysoinnissa on kiinnitettävä huomiota siihen, kuinka paljon haastattelumateriaalia tulkitaan tutkijoiden toimesta. Tämän vuoksi on tärkeää, että litterointi on suoritettu riittävällä tarkkuudella. Tutkijalla on aina eettinen velvollisuus esittää tutkimusmateriaali niin varmana ja todennäköisenä kuin mahdollista. (Hirsjärvi ym. 2011, 19 – 20.)

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kerätä tutkimustuloksia, joiden pohjalta Äänekosken seurakunnassa ryhdytään suunnittelemaan mahdollisesti uudenlaista toimintaa, joka tavoittaisi tutkimuksemme kohderyhmän paremmin. Tutkimukselamme on siis tarkoitus parantaa tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden elämänlaatua. Haimme tutkimusluvan Äänekosken seurakunnan kirkkoherralta, lisäksi jokaiselta haastateltavalta pyydettiin suostumus haastattelumateriaalin käyttöön tutkimustarkoituksessa. Haastatteluluvassa määriteltiin se, että haastattelumateriaaleja käytetään vain tähän opinnäytetyöhön ja materiaalia käsittelemme vain me opinnäytetyöntekijät. Haastatteluista saatu materiaali eli äänitteet ja litteroidut tekstit tuhotaan opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Haastateltavista ei jäänyt tietoon haastattelun jälkeen kuin sukupuoli ja ikä, näin varmistamme haastateltavien yksityisyyden. Haastattelusta saadun materiaalin litteroimme sanatarkasti tarkasti ja näin pyrimme varmistamaan sen, ettei haastateltavien vastauksia tai elekieltä tulkita liikaa analyysi vaiheessa.

Haastatteluaineiston luotettavuus syntyy laadun myötä. Kaikki haastateltavat olisi haastateltava samalla tavalla. On tärkeää, että litterointi suoritetaan alusta loppuun samalla tavalla ja luokittelu tehtiin huolellisesti. (Hirsjärvi ym. 2011, 185.) Nauhoitimme haastattelut puhelimen nauhurilla ja testasimme useaan kertaan

nauhurin toimivuutta eri etäisyyksillä. Nauhuri toimi haastatteluissa moitteettomasti ja tallenteesta oli helppo saada selvää. Tämä helpotti litterointi työtä huomattavasti. Jälkikäteen mietimme, olisimmeko hyötäneet haastattelukysymysten testaamisesta etukäteen. Ajan ollessa rajallinen päädyimme kuitenkin jättämään tämän tekemättä. Harjoitushaastattelun sijaan valmistauduimme haastattelutilanteisiin huolellisesti ja kiinnitimme erityistä huomiota siihen, että haastattelukysymykset esitettiin haastateltaville samassa järjestyksessä ja samalla tavalla, jotta vastaukset olisivat mahdollisimman vertailukelpoisia keskenään.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida usealla tavalla. Jos kaksi tutkijaa päätyy samanlaiseen lopputulokseen, voidaan tulosta pitää luotettavana eli reliabelina (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Litteroimme haastattelumateriaalin yhtenäisen käytännön mukaan ja tarkastimme litteroidun materiaalin vielä lopuksi kuuntelemalla nauhoitetta samalla tekstiä lukien. Analyysivaiheessa teimme tulkintaa ensin erikseen omia päätelmiämme materiaalista tehden. Tämän jälkeen kävimme havaintomme läpi yhdessä ja vertasimme havaintojamme toisiinsa. Tällä varmistimme sen, että olemme käsittäneet haastattelumateriaalin samalla tavalla ja olemme tuloksesta samaa mieltä.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkoituksenamme oli haastattelututkimuksen keinoin selvittää, kuinka Äänekosken seurakunnan diakoniatyössä saataisiin tulevaisuudessa seurakunnalta vain taloudellista tukea hakeneet työkäiset miehet osallistumaan seurakunnan toimintaan. Äänekosken seurakunnassa on toimintaa lapsille, nuorille, eläkeikäisille sekä käsityöpiirejä, joiden kävijät ovat pääosin naisia. Kohderyhmäämme kuuluvat miehet hakevat seurakunnasta lähinnä taloudellista tukea sekä ruoka apua. Miehet ovat usein yksinäisiä, päivät ovat kotona pitkiä ja päihteetöntä elämää eläviä ystäviä on vähän. Tutkimustulokset menivät käyttöön Äänekosken seurakunnalle ja he toivovat voivansa käyttää opinnäytetyön tuloksia apunaan toiminnan suunnittelussa, kohdentamisessa sekä mahdollisesti aloittaa jotakin kokeilu- muotoista miehille suunnattua toimintaa tulosten pohjalta. Tarkoituksenamme oli löytää työtapoja, joita käyttämällä Äänekosken seurakunnan diakoniatyö pystyisi kohdentamaan toimintansa suunnittelua opinnäytetyömme kohderyhmänä olevia miehiä palvelevaksi ja heitä kiinnostavaksi. Opinnäytetyömme tuloksena toivomme miesten äänen pääsevän kuuluviin, kun uutta toimintaa suunnitellaan diakoniatyöhön Äänekosken alueella.

Haastatteluiden perusteella tutkimukseen osallistuneita miehiä yhdisti heikko sosioekonominen asema, mikä näyttäytyi taloudellisen avun hakemisena diakonilta. Tämän lisäksi jokaisella heistä oli päihteiden käyttöä, vähäiset sosiaaliset suhteet sekä työttömyyttä. Nämä ongelmat vaikuttivat suoraan siihen, että miehet alun perin hakeutuivat diakoniatyön piiriin apua hakemaan. Kyseiset tekijät luovat yhdessä osattomuuden kokemusta, joka lisää huomattavasti riskiä syrjäytymiseen. Usein syrjäytymiseen liittyy myös sosiaalista, taloudellista ja terveydellistä osattomuutta (Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä 2013, 47), jota jokainen haastateltavistamme miehistä kertoi kokeneensa.

10.1 Päihteiden käyttö vaikuttaa osallisuuden kokemukseen

Jokaiselle miehelle terveys oli tärkeä asia, mutta kolme neljästä mainitsi olevansa huolissaan terveydestään ja omaavansa fyysisiä rajoitteita. Yksi miehistä mainitsi terveyteen ja elämäntapaansa liittyvän huolensa yhteydessä käyvänsä kirkossa senkin vuoksi, että ajattelee kuolemaansa ja haluaa toiminnallaan valmistautua tuonpuoleiseen elämään. Terveysteen liittyvät ongelmat näyttäytyivät haastattelussa siten, että miehet kertoivat, etteivät halua toimintaa, joka perustuisi liikunnallisuuteen. Miehet toivat esille miettivänsä sitä, että pitäisi alkaa liikkumaan enemmän, tästä olisi fyysisen kunnon parantumisen lisäksi myös henkisiä positiivisia vaikutteita. Tähän asti miesten päihteiden käyttö, taloudelliset ongelmat sekä osattomuuden kokemus eli mihinkään ryhmään tai toimintaan kuulumattomuus, on luonut merkityksettömyyden tunnetta, joka on ollut esteenä kyseisille elämäntapamuutoksille. Merkityksen kokemus motivoi ottamaan vastuuta omasta elämästä sekä tekemään hyvinvointia parantavia päätöksiä (Terveysteen ja hyvinvoinninlaitos, osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta).

Jokaisella haastatellulla miehellä oli vain vähän sosiaalisia suhteita. Ystävien merkityksistä sosiaalisissa suhteissaan jokainen mies mainitsi kanssakäymisen perustuvan jollain tasolla päihteiden käytölle. Jos ystävät viettivät aikaa fyysisesti samassa paikassa, ajan vietto sekä tapa perustui päihteiden käyttämiseen yhdessä. Tätä kukaan miehistä ei pitänyt mielekkäänä. Silloin kun haastateltavat olivat selvinpäin, ystävät soittelivat humalassa, jonka miehet kokivat ahdistavana. Tämä nähtiin myös suurena riskinä sortua itse käyttämään päihteitä.

Haastateltavilla miehillä normaalit päihteettömyyteen perustuvat ihmissuhteet lapsia tai vanhempia lukuun ottamatta, olivat puutteellisia yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Tämä mies oli saanut uusia ystäviä kristillisestä mielenterveys- ja päihdekuntoutusyksiköstä. Tämäkin poikkeus perustui epäsuorasti päihteisiin, koska uudet ystävät ovat päihderiippuvuus kuntoutujia. Kaventuneista sosiaalisista suhteista kertoi myös se, että kaksi haastateltavaa mainitsi tärkeäksi ihmissuhteeseen diakoniatyöntekijän tai jonkun muun käyttämänsä palvelun työntekijän.

Tuttua diakoniatyöntekijää pidettiin luotettavana keskustelu kumppanina. Tämä perustui diakoniatyöntekijän vastavuoroisuuteen, jossa myös työntekijä kertoi miehelle omia henkilökohtaisia asioitaan, eikä tuominnut miehiä tai heidän valintojaan ja tapaansa elää. Ihmisten kokonaisvaltainen kohtaaminen on diakoniatyön vahvuus. Tässä tapauksessa diakoniatyö poikkeaa Kelan sekä sosiaalityön mahdollisuuksista, verrattaessa kohtaamisen laatua sekä ulottuvuutta. (Isomäki ym. 2018, 33 – 36.)

10.2 Tietoa diakoniatyöstä ja seurakunnan toiminnasta on vähän

Kaikki haastattelemamme miehet ovat käyttäneet säännöllisesti diakoniatyön palveluita, kuitenkin he kaikki yhtä lukuun ottamatta kertoivat tietävänsä seurakunnan toiminnasta vain vähän tai eivät mitään. Seurakunnan toiminnaksi osattiin nimetä jumalanpalvelukset ja yhteinen aamupala. Äänekosken seurakunnassa järjestetty aamupala osoittautui tutkimuksemme mukaan hyvin merkittäväksi ja haastateltavillemme näkyvimmäksi toiminnaksi seurakunnassa. Miehistä kolme oli itse osallistunut aamupalalle ja kaikki heistä kehuivat aamupalan merkitystä sosiaalisessakin mielessä etenkin syrjäytymisvaarassa oleville ja yksinäisille ihmisille. Aamupalatoimintaa pidettiin matalan kynnyksen toimintana, johon oli helppo lähteä mukaan. Vain yksi miehistä kertoi, ettei käy aamupalalla, koska ei tunne alueelta muita ja yksin meneminen tuntuu vaikealta.

Jokainen miehistä oli käynyt hakemassa diakonilta taloudellista apua, mutta vain kaksi miestä kertoi saaneensa apua keskustelun muodossa, vaikka haastattelussa tuli ilmi, että he ovat apua hakiessaan aina samalla jutelleet diakonin kanssa. Taloudellinen apu mielessään miehet eivät ole ajatelleet saavansa samalla myös keskusteluapua. Miesten silmissä diakoniatyö näyttäytyi paikkana, josta on mahdollista saada apua taloudelliseen tilanteeseen. Jokainen piti diakoniatyöstä saamaansa apua itselleen merkittävänä. Miesten ajatustapa diakoniatyöstä taloudellisen avun antajana kuvaa diakoniatyön muutosta viime vuosikymmeninä. Kettusen (2001, s. 15) mukaan aineellisen avun antaminen on muuttanut diakoniatyön painopistettä kauemmaksi henkisen hädän ja sielunhoidon antamisesta asiakkaalle.

Koska tutkimustulostemme mukaan miehet eivät juurikaan tiedä, millaista apua diakoniatyöstä voi saada tai millaista toimintaa seurakunnassa järjestetään, ajattelemmme että diakoniatyöntekijän olisi hyvä tapaamisten aikana konkreettisesti kertoa asiakkaalle siitä, millaista apua on mahdollista saada. Asiakkaille olisi hyvä kertoa konkreettisesti, että diakoniatyöntekijän kanssa voi tulla keskustelemaan itseä mietityttävistä asioista sekä saada myös sielunhoidollista apua. Haastattelellemme kohderyhmälle toiminnan markkinoimiseksi toimivimpia keinoja ovat diakoniatyöntekijän kanssa annettavat esitteet sekä diakoniatyöntekijän jalkautuminen kertomaan toiminnasta paikkoihin, joissa miehet asioivat, esimerkiksi Äänekosken ja lähialueiden mielenterveys- ja päihdekuntoutuspalvelut. Toiminnasta kertomalla erilaisissa paikoissa, voitaisi toimintaan saada mukaan uusia ihmisiä, jotka positiivisen kokemuksen kautta voisivat kertoa seurakunnan toiminnasta myös tuttavilleen. Tämän lisäksi tieto siitä, että kuntoutuksesta pääsyn jälkeen avun sekä tuen saanti, esimerkiksi keskustelun muodossa on mahdollinen, lisää turvallisuuden tunnetta ja ehkäisee yksin jäämisen oloa.

10.3 Miestyön kehittäminen Äänekosken seurakunnassa

Kaikki haastattelemistamme miehistä olivat kiinnostuneita miehille suunnatusta toiminnasta. Kaikki miehet olivat myös valmiita osallistumaan tällaiseen toimintaan, mikäli sellaista järjestetään. Miehet pitivät tärkeänä toiminnan kohdistamista mielenterveys- ja päihdeongelmallisille miehille. Toiminnan rajaaminen tietyille kohderyhmälle olisi tärkeää vertaisuuden vuoksi. Kokemus siitä, että toiminta on luotu miehiä itseään varten madaltaa kynnystä osallistumiseen. Toiminnan kohdentuminen vahvistaa kokemusta miehen arvokkuudesta, lisää miesten välistä sosiaalista toimijuutta ja saa avunhakemisen tuntumaan helpommalta. (Miessakit ry, miehiä tukevaa hyvinvointityötä 1995.) Haastattelemillamme miehillä oli kaikilla vain vähän sosiaalisia suhteita ja osattomuuden kokemuksia. Etenkin tällaiselle kohderyhmälle kuulumisen johonkin ryhmään tuo merkityksellisyden tunnetta ja sisältöä elämään. Peitsalon (2018, s. 19) mukaan sosiaalista pääomaa ja keskinäistä solidaarisuutta on mahdollista vahvistaa esimerkiksi miesten keskinäiseen vertaisuuteen perustuvien ryhmien avulla. Lisäksi

vertaisryhmään kuulumisen toisi mukanaan kontakteja samassa tilanteessa oleviin ihmisiin. Tämä voisi parhaimmillaan tukea pyrkimystä päihteettömään elämään.

Haastattelemamme miehet toivoivat toiminnan olevan rentoa yhdessäoloa ilman erillistä toiminnallista tekemistä. Toiminnallinen tekeminen koettiin haastavaksi, sillä kohderyhmän miehillä on usein terveydellisiä ongelmia, jotka vaikeuttavat liikkumista, tämän koettiin voivan estää miehiä osallistumasta toimintaan. Toiminnan sijaan, keskusteluryhmään toivottiin kahvitarjoilua ja pientä purtavaa. Keskusteluryhmän vetäjäksi toivottiin Äänekosken seurakunnan miesdiakonia. Tämä toive oli mahdollisesti miehiltä vain oletus vetäjästä, sillä he kaikki ovat kyseisen diakoniatyöntekijän asiakkaita. Toimintaa toivottiin olevan yhdestä kahteen kertaan viikossa ja yhden toimintakerran pituudeksi toivottiin puolestatoista tunnista kahteen tuntia. Haasteena ryhmän toteutuksessa tulee olemaan osallistujien löytäminen sekä ryhmään sitouttaminen. Kohderyhmän miehet on vaikea tavoittaa tiedottamalla tapahtumaa nettisivuilla. Miehet olisi helpoin tavoittaa pyytämällä ryhmään henkilökohtaisesti sellaisia miehiä, joita ryhmä voisi kiinnostaa. Lisäksi markkinointia olisi hyvä toteuttaa Äänekosken alueen mielenterveys- ja päihdepalveluiden toimijoiden kanssa yhteistyössä.

Havaitsimme miehillä olevan vain vähän tietoa seurakunnan ja diakoniatyön toiminnasta. Kaikki miehet olivat saaneet diakoniatyöstä keskusteluapua, kuitenkin suurin osa heistä ei mieltänyt tätä auttamismuodoksi. Mielestämme diakoniatyössä kannattaisi tämän tyyppisten asiakkaiden kohdalla kertoa diakoniatyön toimintamuodoista sekä siitä, että diakoniatyöntekijän luokse voi tulla vain keskustelemaan tai pohtimaan hengellisiä kysymyksiä. Haastattelutilanteissa meille opinnäytetyöntekijöille jäi kuva, että miehet pitivät diakoniatyöntekijää hieman seurakunnasta erillään olevana sosiaalityöntekijänä, jonka tehtäviin kuuluu vain taloudellinen avustaminen sekä käytännön neuvonta.

Miehet kaipasivat keskustelukumppanin lisäksi sisältöä elämäänsä. Opinnäytetyömme kohderyhmän asiakkaille järjestetään vain vähän vapaa-ajan ohjelmaa, jossa olisi mahdollisuus tutustua samassa elämäntilanteessa oleviin miehiin. Eri-tyisesti siinä vaiheessa, kun miehellä on pyrkimys päihteettömään elämään, olisi

vertaistuki erityisen tärkeää miehen oman motivaation ja onnistumisen kannalta. Päihteiden käytön lopettaminen vaikutti miesten mukaan sosiaalisiin suhteisiin siten, ettei päihteitä käyttäviin ystäviin ole helppo pitää yhteyttä. Tämä johtaa miesten kohdalla yksinäisyyden kokemukseen sekä aiheuttaa yhteisöön kuulumattomuuden tunnetta, joka osaltaan on esteenä osallisuuden kokemuksen toteutumiseen. Ihmisellä on perustarve tulla hyväksytyksi, rakastetuksi ja kuulua johonkin ryhmään, kirkko ja seurakunnat pyrkivät luomaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemusta myös heille, joiden oma sosiaalinen tukiverkosto on vähäinen tai sitä ei ole (Evangelisluterilainen kirkko, osallisuus). Mielestämme tässä olisi paikka, jossa diakoniatyöllä olisi mahdollisuus vaikuttaa konkreettisesti syrjäytymisvaarassa olevien työikäisten miesten osallisuuden kokemuksen parantamiseen.

Mikäli miestyötä lähdetään Äänekosken seurakunnassa toteuttamaan, näemme haasteena toiminnan kehittämiseksi sen, kuinka miehet saadaan tavoitettua ja sitoutumaan toimintaan. Uskomme että miehet olisi hyvä ottaa mukaan aktiivisesti toiminnan suunnitteluun. Miehillä oli selkeästi paljon hyviä ajatuksia siitä, millainen toiminta heitä palvelisi parhaiten. Miehillä itseltään voisi myös saada ajatuksia siihen, millä tavalla tapahtumista olisi hyvä tiedottaa ja kuinka kohderyhmä saadaan tavoitettua.

Miesten haastatteluista kävi vahvasti ilmi se, että tieto tapahtumista ja toiminnasta saadaan miehille parhaiten tietoon niin sanotun puskaradion kautta eli mieheltä miehelle kerrottuna. Mikäli toiminta saataisiin suunniteltua miehiä palvelevaksi ja miehet kokisivat toiminnan mielekkääksi, leviäisi tieto tapahtumista pienellä paikkakunnalla luultavasti nopeasti miesten keskuudessa.

11 POHDINTA

Opinnäytetyömme antoi vastauksia työikäisten mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien sekä syrjäytymisvaarassa olevien miesten ajatuksista seurakunnan toiminnasta ja diakoniatyön merkityksestä heidän elämässään. Tasa-arvo ja jokaisen yhteiskunnan jäsenen osallisuus ovat tänä päivänä näkyvästi esillä mediassa. Nuorten miesten osallisuutta ja syrjäytymisvaarassa olemista on tutkittu ja käsitelty opinnäytetöissä melko paljon, mutta aikuisista miehistä ja miestyöstä on tutkimuksia ja opinnäytetöitä tehty vähän. Asiakaslähtöisyys ja palveluiden kehittäminen ovat lähitulevaisuuden haasteita mielenterveys- ja päihdetyössä, jota myös seurakunnissa tehdään paljon. Tulevaisuuden haasteena seurakuntien diakoniatyössä on resurssien kohdentaminen tehokkaasti seurakuntalaisia parhaiten palvelemaan toimintaan määrärahojen pienentyessä. Mielestämme toimintaa suunniteltaessa olisi tärkeä huomioida miesten osallisuus ja heidän saamisensa mukaan toimintaan. Tutkimustuloksistamme käy ilmi, että aikuisilla miehillä, joilla on ongelmia erilaisilla elämän osa-alueilla, on tarve ja tahto puhumiseen ja kuuluksi tulemiseen.

Tulevaisuuden haasteena seurakunnille on tämänkaltaisten miesten tavoittaminen. Kiinnostusta osallistumiseen miehiltä löytyy, mutta kynnys osallistumiseen etenkin vieraiden ihmisten seurassa on olemassa. Kohderyhmämme miehet eivät välttämättä osaa itse etsiä tietoa tapahtumista internetistä, ja toisaalta lehtien tilaaminenkin voi kaatua rahallisiin ongelmiin. Mielestämme paras tapa olisi tiedottaa tapahtumista ja ryhmistä silloin, kun miehet käyvät diakonin luona hakemassa taloudellista avustusta tai ruoka-apua. Miehille voisi olla hyvä antaa mukaan myös paperilla tapahtumien tiedot, etteivät paikat ja ajat jää mietityttämään kotona jälkeensä. Yksi miehistä mainitsi haastattelussa, että olisi hyvä, jos diakoni kävisi esittelemässä diakoniatyön toimintaa lähialueiden mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Usein miehet kokevat kuntoutuksesta kotiuduttuaan jäävänsä yksin. Tällöin olisi hyvä olla valmiiksi tieto ihmisestä, jolle voi soittaa. Mielenterveys- ja päihdeongelmallisille miehille suunnattu toiminta, esimerkiksi keskusteluryhmän muodossa, tukisi osaltaan miehiä päihdeettömyyteen ja lisäisi parhaimmillaan päihdeettömiä sosiaalisia suhteita miesten elämään.

Haastattelututkimuksemme tulokset ovat hyvin pitkälle samalla linjalla kuin opin-
näytetyömme teoriaosuus. Miehet sanoittivat saman tyyppisiä ongelmia kuin teo-
riaosuudessa olimme osallisuuden kokemukseen liittäneet. Kaikilla haastatelta-
villa päihdeongelma oli ajanut talouden ahtaalle ja pienentänyt elinpiiriä ystävien
osalta. Työpaikan puuttuminen oli osaltaan johtanut ulkopuolisuuden tunteeseen
ja ystäväpiirin pienentymiseen. Huono taloudellinen tilanne oli miesten kohdalla
johtanut huonommuuden kokemukseen ja päihdeongelmaan yhdistettynä ai-
heutti miehissä häpeän tunnetta. Miestyön osalta miehet kertoivat juuri vertais-
tuen merkityksestä ja siitä, kuinka samankaltaisia ongelmia kohdanneiden
kanssa on helppo puhua, kun ei tarvitse pelätä leimautumista, eikä omia valinto-
jaan ja omaa elämäntapaansa tarvitse selitellä.

Haastateltuamme miehiä, yllätyimme siitä, kuinka vahvasti miehet painottivat
keskustelun ja vertaistuen tärkeyttä sekä se ettei toiminnallisuutta tai retkiä juuri
painotettu. Ennakkoon oletimme miesten toivoman toiminnan olevan retkiä tai yk-
sittäisiä tapahtumia, emmekä osanneet ajatella miesten toivovan viikoittain ko-
koontuvaa keskusteluryhmää. Tässä korostuu selkeästi miesten kokema yksinäi-
syys ja keskustelukumppaneiden vähyys. Toisaalta useampi miehistä myös toivoi
tällaisesta keskusteluryhmästä ajankulua omaan arkeensa. Miehet myös kertoi-
vat elämästään ja elämäntilanteistaan haastattelutilanteessa avoimesti, vaikka ti-
lanne oli kaikille haastateltaville jännittävä. Meidät yllätti positiivisesti myös se,
että haastatteluajat toteutuivat kaikkien haastateltavien kohdalla sovitusti ilman
peruuntumisia. Uskomme tähän vaikuttaneen sen, että haastattelija tarjoutui me-
nemään haastateltavan luokse, jolloin haastateltavalta jäi pois haastattelupaik-
kaan lähtemisen vaiva.

Opinnäytetyöprosessimme oli melko pitkä, sillä aloitimme opinnäytetyön työstä-
misen jo keväällä 2019. Tässä ajassa opinnäytetyön aihe ja meitä kiinnostavat
teemat saivat muotoutua rauhassa siihen muotoon, johon ne opinnäytetyös-
sämme muotoutuivat. Kun prosessia oli rauhassa mietitty ja muotoiltu ajatuksen
tasolla, koimme toimeen ryhtymisen lopulta selkeänä ja helppona. Haasteita
opinnäytetyömme toteutukseen aiheutti keväällä 2020 alkanut koronaviruspan-
demia, joka osaltaan vaikutti merkittävästi haastateltavien löytämiseen sekä

haastattelujen toteuttamiseen. Alun perin tarkoituksenamme oli toteuttaa haastattelut jo keväällä 2020, mutta yleisen tilanteen takia, jouduimme siirtämään haastattelut syksyille. Haastatteluja aloittaessamme oli opinnäytetyömme kirjallinen osuus jo melko valmis, joten opinnäytetyön valmistuminen ei tapahtunut kiiressä, vaikka loppuun saattaminen vaatikin syksyllä vielä intensiivisen työrupeaman.

Koimme opinnäytetyöprosessin mielenkiintoisena, opettavaisena ja antoisana. Opinnäytetyön aihepiiri oli meitä molempia kiinnostava, joten taustatyötä opinnäytetyöhön oli mielenkiintoista tehdä. Tutkimuksen tekeminen oli meille molemmille uutta, joten eri tutkimusmenetelmien opiskelu vei melko paljon aikaa. Koimme tutkimuksen analyysivaiheen erityisen mielenkiintoisena, vaikkakin myös siihen aikaa kului melko paljon intensiivisesti työskennellen. Vaikka matkalle mahtui useita haasteita, koemme, että pääsimme opinnäytetyömme tavoitteisiin saatuamme neljä haastateltavaa osallistumaan mukaan tutkimukseen. Kaikki haastattelut onnistuivat ja haastatteluista saamamme materiaali oli tutkimuksen kannalta hyödyllistä ja käyttökelpoista, sillä aineisto vastasi tutkimuskysymyksiimme.

Opinnäytetyöprosessi kasvatti meitä ammatillisesti, sillä perehdyimme valitsemaamme aiheeseen perusteellisesti ja tehdessämme tutkimusta, huomasimme sen, kuinka suuri tarve miehillä on kuulluksi tulemiseen, mutta mahdollisuuksia tähän näyttäisi olevan liian vähän. Tulevaisuuden ammattilaisina toivomme pystyvämme vaikuttamaan omalta osaltamme siihen, että erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville miehille löytyisi sellaisia palveluita, jotka edistävät heidän mahdollisuuksiaan osallisuuden kokemukseen. Osallisuuden kokemuksen kautta syntävä hyvinvointi ja merkityksellisyyden tunne kuuluu kaikille.

LÄHTEET

- Alava, H., Kela, A., Nikkanen, A. & Paloviita, P. (2020). *Diakoniabarometri 2020. Aina uuden edessä.* (Suomen ev.-lut. Kirkon julkaisuja 88). Helsinki: Kirkkohallitus. Saatavilla 3.10.2020 https://evl.fi/documents/1327140/0/31446640_Diakoniabarometri-tutkimusraportti_verkkojulkaisu_20_08_24.pdf/0d769ae2-fbc5-a18e-f7f9-b0f54c8d7ae1?t=1600684512167
- Ensi- ja turvakotien liitto. Tilastotietoa. Saatavilla 9.3.2020 https://ensijaturvakotienliitto.fi/vaikuta-yhteiskuntaan/tilastotietoa/#tilastot_miestyo
- Evangelisluterilainen kirkko. Diakonian historiaa. Saatavilla 25.11.2019 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/tietoa-diakoniasta/diakonian-historiaa>
- Evangelisluterilainen kirkko. Diakonisen toiminnan periaatteet. Saatavilla 25.11.2019 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/tietoa-diakoniasta/diakonisen-toiminnan-periaatteet>
- Evangelisluterilainen kirkko. Osallisuus. Saatavilla 20.11.2019 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/sosiaalinen-hyvinvointi-ja-ihmissuhteet/osallisuus>
- Evangelisluterilainen kirkko. Tietoa diakoniasta. Saatavilla 1.11.2020 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/tietoa-diakoniasta>
- Evangelisluterilainen kirkko. Tietoa kirkosta. Saatavilla 1.12.2019 <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/toissa-kirkossa/ammazit/diakoni-ja-diakonissa>
- Hilli P., Ståhl T. & Merikukka M. & Ristikari T. (2017). Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskemasta. Saatavilla 12.2.2020 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135714/YP1706_Hilliyym.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Hirsjärvi S., Hurme H. (2011). *Tutkimushaastattelu*. Tallinna: Glaudeamus Helsinki.
- Hirsjärvi S., Remes P., Sajavaara P. *Tutki ja kirjoita*. (2009). Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy

- Isomäki, P., Lehmusmies, J., Salojärvi, P., & Wallenius, W. (2018). *Diakoniabarometri. Yksinäisyyden monet kasvot*. (Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 56). Helsinki: Kirkkohallitus. Saatavilla 1.10.2020 https://www.dtl.fi/media/diakoniabarometri_2018.pdf
- Kaleva, Satu, Valkonen, Jukka. Järjestölähtöisen auttamistyön uudet vaatteet. Saatavilla 10.3.2019 https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/51434/PUH_kaleva_valkonen.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kansallinen terveys-, hyvinvointi-, ja palvelututkimus FinSote, tulosraportit, tilastokuviot. Saatavilla 23.9.2020 http://www.terveytemme.fi/fin-sote/alueet2018/graph/user-lect.php?osotin=ath_alco_cr&alue1=1001&alue2=1001&kuvio=age_group&vuodet=year_2018
- Katrina Diakonia. Tilastot, koko vuosi. (2019). (Äänekosken seurakunnalta saatu julkaisematon tilastomateriaali).
- Kehitysvammaisten tukiliitto ry. Tavoitteet. Osallisuus. Saatavilla 20.11.2020 <https://www.tukiliitto.fi/tavoitteet/osallisuus/>
- Kestilä Laura, Karvonen Sakari. 2019. Suomalaisten hyvinvointi 2018. Terveiden- ja hyvinvoinninlaitos. Saatavilla 20.3.2020 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137498/THL_Suomalaisten%20hyvinvointi%202018.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kettunen, P. (2001). *Leipää vai läsnäoloa?* Asiakkaan tarve ja diakoniatyöntekijän työnäky laman puristuksessa. Jyväskylä: Kirkon tutkimuskeskus.
- Laitinen, M. & Niskala, A. (2013). *Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä*. Tampere: Vastapaino.
- Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R.-M. (2015). Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla 5.3.2020 www.thl.fi/sokra.
- Lyömätön linja. Mieserityisyys. Miesten osallisuuden tukijana. Saatavilla 9.3.2020 <https://www.lyomatonlinja.fi/fi/ota-yhteyttae/blogi-fi-fi/88-mieserityisyys-miesten-osallisuuden-tukena>

- Miessakit ry. Miehiä tukevaa hyvinvointia vuodesta 1995. Saatavilla 9.3.2019
<https://www.miessakit.fi/miessakit-ry/>
- Niemelä, M. & Saari, J. (2013). *Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Palmu, A. 2006. Neljä teesiä miestyöstä. Sanasta miestä, kokemuksia miesten kriisityöstä. Ensi- ja turvakotien liitto ry. Helsinki. Saatavilla 9.3.2020 <https://docplayer.fi/1657655-Sanasta-miestä-kokemuksia-miesten-kriisityöstä-ensi-ja-turvakotien-liitto-ry-helsinki.html>
- Peitsalo, P. 2008. Miesryhmät. Teoista sanoihin. Helsinki: Edita Prisma Oy
 Päihdelinkki. Tietopankki. Päihteidenkäyttö ja yhteiskunnallisen osallisuuden ongelmat. Saatavilla 29.9.2019 <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/paihteet-ja-yhteiskunta/paihteidenkaytto-ja-yhteiskunnallisen-osallisuuden>
- Raamattu*. (1992). Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Kirjapaja.
- Rikoksen torjunta.fi. Rikosten ehkäisy. Varhainen tuki ja syrjäytymisen ehkäisy. Saatavilla 18.11.2020 <https://rikosentorjunta.fi/varhainen-tuki-ja-syrjaytymisen-ehkaisy>
- Routio, Pentti. Teemahaastattelu. Tuotetiede. Taideteollisen korkeakoulun virtuaaliyliopisto. Saatavilla 4.3.2019 http://www2.uiah.fi/virtu/materiaalit/tuotetiede/html_files/1364_empiir.html#teemahaas
- Seta RY. Sateenkaaritieto. Sukupuolen moninaisuus. Saatavilla 23.9.2020
https://seta.fi/sateenkaaritieto/sukupuolen-moninaisuus/?gclid=CjwKCAjw5Kv7BRBSEiwAX-GDEITqR4A6Aj_fwNrNPIeaWsk4QXUWn_5gH6WcbFF4SAzww1z0N59r51hoCJSkQAvD_BwE
- Suomen palveluohjausyhdistys. Mitä palveluohjaus on? Saatavilla 6.3.2019
<https://www.palveluohjaus.fi/mita-palveluohjaus-on/mihin-palveluohjausta-tarvitaan/>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Ajankohtaista. Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi. Saatavilla 29.9.2019 <https://thl.fi/fi/-/nuorten-syrjaytyminen-kay-myos-yhteiskunnalle-kalliiksi>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Ajankohtaista koronaviruksesta. Tarttuminen ja suojautuminen -koronavirus. Saatavilla 28.9.2020

[https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankoh-
taista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-ko-
ronavirus](https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankoh-
taista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-ko-
ronavirus)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet. Osallisuuden vahvistaminen. Saatavilla 22.11.2020 [https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tu-
pakka-ja-riippuvuudet/paihdehoito/ok-hanke](https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tu-
pakka-ja-riippuvuudet/paihdehoito/ok-hanke)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lapset, nuoret ja perheet. Nuorten syrjäytymisen. Saatavilla 18.11.2020 [https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-per-
heet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen](https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-per-
heet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Osallisuus. Saatavilla 8.3.2020 [https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvin-
vointi/osallisuus](https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvin-
vointi/osallisuus)

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Osallisuus teoreettisena käsitteenä. Saatavilla 5.3.2020 [https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-
johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-
olevien-osallisuus/mita-sosiaalinen-osallisuus-on-/sosiaalinen-osal-
lisuus-teoreettisena-kasitteena](https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-
johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-
olevien-osallisuus/mita-sosiaalinen-osallisuus-on-/sosiaalinen-osal-
lisuus-teoreettisena-kasitteena)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Osallisuuden seuranta. Saatavilla 4.3.2020 [https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtami-
nen/osallisuuden-edistaminen/osallisuuden-seuranta](https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtami-
nen/osallisuuden-edistaminen/osallisuuden-seuranta)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta. Saatavilla 16.11.2020 [https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-
terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/hei-
koimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/tutkimus/osallisuusindi-
kaattori-mittaa-osallisuuden-kokemusta](https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-
terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/hei-
koimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/tutkimus/osallisuusindi-
kaattori-mittaa-osallisuuden-kokemusta)

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Tasa-arvon tila. Sukupuolten hyvinvointi- ja terveyserot. Saatavilla 20.9.2020 [https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-
arvo/tasa-arvon-tila/hyvinvointi-ja-terveys/sukupuolten-hyvinvointi-
ja-terveyserot](https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-
arvo/tasa-arvon-tila/hyvinvointi-ja-terveys/sukupuolten-hyvinvointi-
ja-terveyserot)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. Saatavilla 30.11.2019 [https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-per-
heet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjayty-
misen-riskitekijat](https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-per-
heet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjayty-
misen-riskitekijat)

Äänekosken seurakunta. Seurakunnan strategia. Saatavilla 11.3.2020

<https://www.aanekoskenseurakunta.fi/info-ja-asiointi/seurakunta-lyhyesti>

LIITE 1. Haastattelurunko

Teema 1 Taustatiedot haastateltavasta ja haastateltavan olemassa olevat kontaktit seurakuntaan

- ikä?
- Millaista apua olet saanut diakoniatyöstä?

Lisäkysymykset: Miksi haet taloudellista tukea? Millaista taloudellista tukea olet saanut?

- Kuinka tärkeänä pidät diakoniatyötä?
- Millaisia ihmisiä/tuttavia kuuluu elämääsi?

Jatkokysymyksiä: Mitä teette, kun vietätte aikaa yhdessä? Millaista elämää he elävät?

- Mikä sinulle on tärkeää elämässäsi?

Teema 2 Olemassa oleva tieto seurakunnan toiminnasta ja diakoniatyöstä

- Mitä tiedät seurakunnan järjestämästä toiminnasta?
- Minkälaisia kokemuksia sinulla on seurakunnan järjestämästä toiminnasta?

Lisäkysymykset: Mitä mieltä olet seurakunnan järjestämästä toiminnasta? Millä tavalla olet osallistunut seurakunnan toimintaan? Pidätkö seurakunnan järjestämää toimintaa tärkeänä? Millaista toimintaa erityisesti? Miksi?

- Onko sinulla ennakkokäsityksiä seurakunnan järjestämästä toiminnasta?
- Minkälaisia ihmisiä seurakunnassa kävijät mielestäsi ovat?

Teema 3 Toiveet ja odotukset seurakunnan järjestämälle toiminnalle

- Jos seurakunnassa järjestettäisiin toimintaa miehiä varten, millaista toiminnan tulisi olla, että osallistuisit siihen?
- Jos seurakunnassa järjestettäisiin toimintaa, joka perustuu miesten väliseen keskusteluun, mitä mieltä olisit tästä?
- Kuinka monta kertaa viikossa olisit valmis osallistumaan?
- Minkä pituinen tuokion tulisi mielestäsi olla? Miksi?
- Mitä ajatuksia sinulla on osallistujia määrästä?

LIITE 2. Taulukko 1 Esimerkki pelkistämisestä

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
<p>“Aika vähän, aika vähän että se ehkä on viimeks mitä oon kuullu niin se aamupalahomma oli...”</p> <p>“...En oikeestaan siitä toiminnasta tiiä muuten juurikaan mitään.</p>	Tietoa seurakunnan toiminnasta on vähän.
<p>“...kirjottaa sen ruokalapun mulle kun oon pienellä sairaseläkkeellä”</p>	Haen ruoka-apua seurakunnasta
<p>“...ilman muuta se on tärkeää, on. Se on monelle henkireikä.</p>	Diakoniatyötä pidetään tärkeänä
<p>“...onko tää vähän samanlainen ku joku sosiaalitoimisto tai kelan toimisto että sellasta virallista...”</p> <p>“Se on just se kynnyks et pitäs saada kaikki tommonen madallettua.”</p>	Diakonin vastaanotolle menoon liittyy ennakkoluuloja
<p>“...viimeks puhuttii nii se oli iha hyvä keskustelu siinä. Ja sitte siinä puhuttii vähän diakoninki sairauksista siinä samalla et ei se ollu yksipuolista.”</p>	Keskustelulla on merkitys kohtaamisessa
<p>“...monellahan saa saattaa olla sellanen tavallaan että hävettää se mitä on ollu ja mitä on.”</p>	Leimautumisen pelko
<p>“...kaikki tietää mistä puhutaan, eikä kukaan tuomitse toista.”</p>	Vertaistuella on keskustelussa suuri merkitys
<p>“...kaverit ketä on nii tosiaan soittaa siten umpipäissään niin ei siinä tuu semmosta kunnan keskustelua.”</p> <p>“...etupäässä sitä alkoholin ottaa mikä nyt ei ole välttämättä oikeen mielekästä aina.”</p>	Päihteettömiä ihmissuhteita on vähän
<p>“Se vois olla hyvinkin mielenkiintoista jakaa ajatuksia siinä. Eipä siinä varmaan sen kummemmin tarviis tekemistä olla.”</p>	Miehille tarkoitettu keskusteluryhmä koetaan kiinnostavana
<p>“Siellä on oikeesti uskovaisiaki ja sitte siellä on syrjäytyneitä ja ei välttämättä ihan syrjäytyneitä mutta sellasia kellä on ollu vähän sellanen rankka elämäkin ennen.”</p>	Seurakunnan toimintaan osallistuu monenlaisia ihmisiä.

LIITE 3. Taulukko 2 Esimerkki luokittelusta

Pelkistettyjen ilmaisujen ryhmä	Luokka
Samanlaisuuden kokemus Omaa kokemusta ei tarvitse selittää	Vertaistuen merkitys
Ruoka-apu on tärkeää Keskustelu diakonin kanssa koetaan tärkeäksi	Diakoniatyön rooli koetaan tärkeäksi
Tietoa toiminnasta ei ole Tiedon löytäminen on vaikeaa Kynnys osallistumiseen on korkea Taloudellista apua ei mielletä osaksi seurakunnan toimintaa	Olemassa olevaa tietoa seurakunnan toiminnasta on vähän
Alkoholi määrittelee elämää Ystävyysuhteet perustuvat alkoholin käyttöön Alkoholin käyttö estää tekemästä itselle mielekkäitä asioita	Päihteiden käytöllä on elämässä suuri rooli
Ystäviä on vähän Ihmiskontaktit suurimmaksi osaksi viranomaiskontakteja Jos itse pyrkii päihteettömyyteen, ystäviä vaikea tavata.	Yksinäisyys